

Osaamista
ja oivallusta
tulevaisuuden
tekemiseen

Marina Rågård

Hyvinvoinnin mahdollistaminen urbaanissa asuinkerrostalossa

Metropolia Ammattikorkeakoulu

Rakennusarkkitehti (AMK)

Rakennusarkkitehtuurin tutkinto-ohjelma

Opinnäytetyö

4.5.2020

Tekijä:	Marina Rågård
Otsikko:	Hyvinvoinnin mahdollistaminen urbaanissa asuinkerrostalossa
Sivumäärä:	60 sivua + 2 liitettä
Aika	4.5.2020
Tutkinto:	Rakennusarkkitehti (AMK)
Tutkinto-ohjelma:	Rakennusarkkitehtuuri
Ammatillinen pääaine:	Rakennusarkkitehtuuri
Ohjaajat	Lehtori Jorma Lehtinen Lehtori Kaisa Hyyti

Opinnäytetyön tutkielma osuuden tarkoituksena oli tutustua hyvinvoinnin ja arkkitehtuurin käsitteisiin. Lisäksi tavoitteen oli löytää ne arkkitehtuurin keinot, jonka avulla mahdollistetaan asukkaiden hyvinvointi urbaanissa asuinkerrostalossa. Tutkielman pohjalta laadittiin myös luonnostasoinen kerrostalosuunnitelma Helsingin Taka-Töölöön. Kerrostalon sijoittaminen kaupunkikuvallisesti merkittävälle alueelle vaati myös hyvän perehtymisen alueeseen.

Sekä hyvinvointi, että arkkitehtuuri ovat käsitteinä erittäin laajoja ja monitahoisia. Tutkielman pohjalta voikin todeta, että on mahdotonta vaikuttaa kaikkiin hyvinvoinnin osatekijöihin pelkällä asuinrakennuksen tai tontin suunnittelulla. Hyvinvointiin vaikuttaa osaltaan mm. sellaiset asiat kuten yhteiskunnan rakenne, politiikka, segregatio,

asuinalueiden turvallisuus ja estetiikka sekä osin myös asuinrakentamisen liittyvä liiketoiminta.

Asuinkerrostalon ja tontin suunnittelun avulla voimme kuitenkin vaikuttaa hyvinvointiin mm. viihtyvyyden, estetiikan ja turvallisuuden kautta. Asuntojen suunnittelussa tärkeäksi osoittautui asuntojen riittävä väljyys ja muunneltavuus, jonka avulla mahdollistetaan asukkaalle kiintymys ja viihtyvyys.

Kerrostaloasukkaiden fyysiseen aktiivisuuden tuomaan hyvinvointiin vaikuttaa erityisesti rakennuksen ulkopuolinen maailma, kuten se miten rakennus yhdistyy tie- ja kevyenliikenteenverkostoon, puistoihin ja piha-alueisiin. Kokonaisvaltaisesti hyvinvointiin vaikuttaa myös hyvä meluntorjunta, valo sekä liikkumista houkuttelevat ja mahdollistavat tilaratkaisut.

Hyvinvoinnin kannalta tärkeiksi tekijöiksi nousivat myös monet vaikeasti mitattavat asiat, kuten turvallisuus, onnellisuus ja elämänlaatu. Näitä on usein pyritty mittaamaan kokemuksen kautta ja siksi kokemuksen merkitys hyvinvoinnin kannalta on suuri.

Avainsanat: Asumisen hyvinvointi, Asuinkerrostalo

Author: Marina Rågård
Title: Enabling Well-being in Urban Apartment Building
Number of Pages: 60 pages + 2 appendices
Date: 24 April 2020
Degree: Bachelor of Construction Architecture
Degree Program: Construction Architecture
Specialisation option: Construction Architecture
Instructors: Jorma Lehtinen, Senior Lecturer
Kaisa Hyyti, Senior Lecturer

The purpose of the thesis was to get acquainted with the concepts of well-being and architecture. The aim was to find the architectural means that would enable the well-being of the residents in an urban apartment building. On the basis of the thesis findings was an architectural draft leveled plan of an apartment building prepared to Taka-Töölö, Helsinki. Designing an apartment building in an area such as Taka-Töölö, significant for the cityscape, also requires good knowledge of the area.

Both well-being and architecture are very broad and complex concepts. It can be stated that it is impossible to influence all aspects of

well-being, simply by planning a residential building or a plot. Well-being is influenced by e.g. issues such as the structure of society, politics, segregation, the security and aesthetics of residential areas, and in part also the business related to housing construction.

However, with the help of the planning of a residential apartment building and a plot, it is possible to have an impact on well-being, e.g. through comfort, aesthetics and safety. In designing apartments, the thesis proved that it is important to enable the resident's affection and comfort with the help of sufficient space and versatility of the apartment.

Residents' well-being brought by physical activity was shown to be particularly affected by the outdoor areas. It was shown that the connections with the pedestrian roads, parks and courtyards had a particular effect on increased physical activity. Well-being in residential areas is affected by noise and light. It is important to design with a good noise control and good lighting in mind. Space solutions that attract and enable movement to affect the well-being.

Keywords: Housing well-being, Residential apartment building

Sisällys			
Keskeiset käsitteet			
1 Johdanto	1	5.1 Yhteisöasumisen ja palvelukonsepti malli	19
1.1 Opinnäytetyön aihevalinta	1	5.2 Elinikää pidentävä huvila - Bioscleave House	22
1.2 Tavoite ja työn rajaus	2	5.3 The High Line	23
1.3 Tulokset	2	6 Suunnittelualan analyysi	24
2 Arkkitehtuuri ja hyvinvointi käsitteinä	4	6.1 Suunnittelualan sijainti, kaupunkirakenne ja -kuva	24
2.1 Arkkitehtuuri ja ihminen	4	6.2 Kaavoitus	25
2.2 Hyvinvointi	5	6.3 Maasto, viheralueet ja palvelut	28
2.3 Kokemisen merkitys	6	6.4 Alueen liikennejärjestelyt	28
3 Fyysiset tekijät ja vaikutukset hyvinvointiin	7	6.5 Kortteli ja tontti	30
3.1 Arkkitehtuuri ja liikunta	7	7 Suunnitelma	31
3.2 Näköaisti ja valo	9	7.1 Suunnitteluratkaisun filosofia ja periaatteet	32
3.3 Kuuloaisti ja äänen vaikutus	11	7.2 Rakennuksen massa, tontin katu- ja piha-alueet	34
4 Tilalliset tekijät ja vaikutukset hyvinvointiin	13	7.3 Pohjapiirrokset ja ratkaisut	38
4.1 Rakennetun ympäristön vaikutus hyvinvointiin	13	7.4 Julkisivut ja leikkaukset	49
4.2 Asuintilojen jäsentyminen	15	8 Yhteenveto ja loppupäätelmät	54
4.3 Asuintilojen toimivuus ja vaikutus hyvinvointiin	17	Lähteet	55
5 Referenssit	19	Liite 1, tehtävänanto	1
		Liite 2, planssarjan pienennökset	1

Keskeiset käsitteet ja lyhenteet

DALY-arvo DALY – Disability Adjusted Life Years. DALY:lla tarkoitetaan menetettyjä toimintakykyisiä elinvuosia. Näillä elinvuosilla tarkoitetaan sellaisia elinvuosia, jossa ihminen elää normaalia alhaisemmassa toimintakyvyssä sairauden vuoksi.

Docomomo

Docomomo International = International Committee for Documentation and Conservation of Buildings, Sites and Neighborhoods of the Modern Movement. Järjestö on kansainvälinen modernin arkkitehtuurin tutkimus- ja suojelujärjestö, joka perustettiin vuonna 1988. (Docomomo.)

Docomomo Suomi Finland ry. Järjestö toimii Suomessa arkkitehtuurin asiantuntijaorganisaationa. Järjestön keskeisimpiin tehtäviin kuuluu merkittävien arkkitehtuuri- ja ympäristökohteiden valikoiman. Tällä hetkellä merkkiteosvalikoimassa on eri puolilta Suomea noin yhdeksänkymmentä kohdetta ja kokonaisuutta. (Docomomo.)

Segregaatio Asuinalueiden segregaatiolla tarkoitetaan ei toivottua eriytymistä. Asuinalueiden segregaatiossa on kyse eri sosiaalisten ryhmien eriytymisestä omiksi asuinalueiksi. Tällaiset segregaatiot voivat pohjautua tulo eroihin, erilaisiin kulttuurillisiin taustoihin, erilaisiin elämäntapoihin ym.

Soc&Kom Svenska social- och kommunalhögskolan

WHO WHO - World Health Organization eli maailman terveysjärjestö.

1 Johdanto

1.1 Opinnäytetyön aihevalinta

Terveellinen, turvallinen ja viihtyisä! Sanat, jotka ovat maankäyttö- ja rakennuslaista, olivat ensimmäiset ja toistuvat sanat rakennusarkkitehtuuri opintojen alussa ja niiden painoarvoa korostettiin jatkuvasti opintojen aikana. Lopulta ne herättivät kysymyksen; Millaisin arkkitehtuurin keinoin voidaan vaikuttaa urbaanin kerrostalon asukkaan hyvinvointiin?

Asuinrakentaminen ja asumisen muodot on tänä päivänä Suomessa uudenlaisten haasteiden edessä. Haasteita tuo mm. ikääntyvä väestö, syntyvyyden lasku, ulkomaalaistaustaisen väestön prosentuaalinen kasvu sekä maahanmuutto (Kestilä 2019. s. 10-11). Muitakin viitteitä muutoksista voi todeta mm. siitä, että yhä harvempi nuori aikuinen asuu omistusasunnossa ja asunnon hankinta on siirtynyt myöhemmälle iälle. Vuokara-asuminen on myös valintana samalla lisääntynyt alle 40-vuotiailla. (Tilastokeskus.) Lisäksi asuinrakentamisen trendinä on viime vuosikymmenenä ollut pienet asunnot sekä yksiöiden ja kaksioiden rakentamisen lisääntyminen (Liiten 2019).

Asuinrakentamisessa tuntuukin tällä hetkellä olevan varsin ratkaisevassa roolissa tilojen tehokkuus. Halutaan mahdollisimman paljon mah-

dollisimman vähäisillä kerrosneliömetreillä. Tämä on toki ymmärrettävää, kun rakentaminen on usein kallista ja asuntojen hankintahinnat sekä ylläpitokustannukset ovat vuosien varrella nousseet. Miten nämä muutokset vaikuttavat pitkällä tähtäimellä jää nähtäväksi.

Maapalloa tällä hetkellä ravisuttava covid-19 influenssapandemia on myös opinnäytetyön aikana herättänyt korostuneesti kysymyksen siitä, miten paljon asunnon väljyys ja asuinkerrostalon yhteiset tilat vaikuttavat hyvinvointiimme. Tiedämme, että asunnon viihtyvyyden ja väljyyden merkitys lisääntyy asukkaan iän myötä, kun esim. mahdollisuudet poistua asunnosta vähenevät. Nuorempana tilan merkitys on siten osittain vähäisempi, koska asukkaalla on lähtökohtaisesti paremmat edellytykset liikkua vapaammin, kauppoihin, elokuviin ja harrastuksiin. Asunnon pieni koko tai tilojen toimimattomuuden hyväksyy ehkä myös paremmin, kun ajatus siitä, että juuri tämän asunto ei ole ”se” loppuelämän asunto, jonka on vastattava siten asukkaan unelmia ja toiveita.

Kiinnostus aiheeseen miten arkkitehtuuri ja hyvinvointi yhdistyy, pohjautuu myös osin, nyt jo kaukaiseen, urheilija ja valmentaja taustaani.

Opinnäytetyö pyrkii vastaamaan kysymykseen siitä, millaisin arkkitehtuurin keinoin voidaan vaikuttaa urbaanin kerrostalon asukkaan hyvinvointiin sekä tutkielman kautta, että esittelemällä asuinkerrostalo suunnitelman avulla tutkielman tuloksia.

1.2 Tavoite ja työn rajaus

Opinnäytetyössä perehdytään arkkitehtuurin ja hyvinvoinnin käsitteisiin sekä tarkastellaan asumisen ja rakennetun ympäristön vaikutuksia kaupunkikerrostalon asukkaan hyvinvointiin. Työn tavoitteena on selvittää, millaisin arkkitehtuurin keinoin voidaan vaikuttaa urbaanin kerrostalon asukkaan hyvinvointiin. Paljon on tutkittu, miten syntyy terveellinen rakennus suunnitteluvaatimusten kautta, tarkoittaen asioita, kuten terveellinen sisäilma. Toki sellaisilla asioilla on merkitystä hyvinvointiimme, mutta näitä asioita työ ei varsinaisesti käsittele. Työssä keskitytään urbaaniin kerrostaloasumiseen, jossa huomioidaan kaikenikäiset asujat, asumisen fyysinen toimintaympäristö sekä erityisesti koetun hyvinvoinnin merkitys.

Suunnitteluosuudessa huomioidaan suunnittelualueen kaavamääräykset, urbaani sijainti ja kulttuurihistoriallisen sekä kaupunkikuvallisesti merkittävään ympäristöön rakentaminen. Kaavamääräyksistä poikeaan kuitenkin hieman mm. rakennuksen, sijoittamisen ja muodon osalta, muutoin suunnitelma noudattaa normaaleja määräyksiä ja oh-

jeistuksia. Työ noudattaa siten tavanomaisen kerrostaloasumisen esteettömyys ja turvallisuusohjeita, mutta poissulkee erityisasumisen vaatimukset.

Suunnitteluosuuden tavoitteena on luoda paikkaan ja aikaan sopiva urbaani asuinkerrostalo, joka hyödyntää ja esittää tutkimus osuuden tuottamia tuloksia.

1.3 Tulokset

Lähtökohtaisesti tutkin hyvinvoinnin ja arkkitehtuurin yhteyttä. Pysin selvittämään mistä tekijöistä syntyy hyvinvointia kerrostaloasumisessa. Sekä hyvinvointi että arkkitehtuuri ovat käsitteinä hyvin laajat, joten avasin niiden merkityksiä vain tämän työn tarpeiksi. Arkkitehtuurin tärkeimmäksi asiaksi koin sen, että arkkitehtuuria luodaan lähinnä ihmistä varten. Siten hyvinvointi tulisi asettaa yhdeksi tärkeimmiksi tavoitteiksi asuinalueita, asuinrakennuksia ja asuntoja suunnitelleessa.

Kaikkia hyvinvoinnin osa-alueita emme pysty ratkaisemaan pelkällä asuntosuunnittelulla. Mutta hyvällä asuntosuunnittelulla voidaan vaikuttaa asukkaan, yhteisön ja uskallan väittää jopa yhteiskunnan hyvinvointiin. Asuinalueen sijainnista riippumatta ja sosioekonomiseen tilaan katsumatta tulisikin rakentaa segregatiota torjuvasti, esteettisesti kauniita asuinalueita, joissa on hyvin suunniteltuja puisto- ja ulkoilumahdollisuuksia. Asuinalueiden jalankulun ja kevyenliikenteen tulisi suunnitella

houkuttelevaksi, lisäten turvallisuutta ja viihtyisyyttä sekä varmistaen teiden riittävyys sekä kattavuus.

Hyvinvointia ja viihtyvyyttä asuinkerrostalossa muodostuu tämän tutkielman mukaan pitkälti asukkaan oman asumisen vaikuttamismahdollisuuksista, turvallisuuden tunteesta, esteettisesti kauniista ympäristöstä, äänten ja valon vaikutuksesta. Asukkaiden hyvinvoinnin ja viihtyvyyden myötä syntyy myös yhteisöjä ja yhteenkuuluvuutta, jotka puolestaan lisäävät myös turvallisuuden tunnetta. Lyhyesti ilmaistuna: Hyvä luo hyvää.

2 Arkkitehtuuri ja hyvinvointi käsitteinä

Opinnäytetyön tavoitteena on selvittää, millaisin arkkitehtuurin keinoin voidaan vaikuttaa urbaanin kerrostaloasukkaan hyvinvointiin?

Mitä arkkitehtuuri ja hyvinvoinnilla tarkoitetaan? Entä miten nämä kaksi hyvin monitahoista asiaa liittyvät toisiinsa?

2.1 Arkkitehtuuri ja ihminen

Arkkitehtuuri ei varsinaisesti ole tieteen laji ja kukaan ei ole pystynyt määrittämään sitä yksiselitteisesti. Arkkitehtuuria on kuitenkin kautta aikojen pyritty kuvailemaan sanoin. Muutamaa lainatakseni niin esim. arkkitehti Juha Leiviskä on todennut, että onnen tunteen tuova tila on arkkitehtuuria. Arkkitehti Alvar Aalto on todennut, että arkkitehtuurin tehtävä on saada ihmisen elämä sopusointuun aineen maailman kanssa. Arkkitehti Renzo Piano puolestaan on todennut, että arkkitehtuurissa on kyse sosiaalisesta elämästä, kaupungistumisesta, yhteisöllisyydestä, taiteesta, runoudesta, valolla leikkimistä, painovoiman torjumisen tie-teestä ja se, että pohjimmiltaan arkkitehtuuri on taidetta luoda ihmiselle suojaa. (Piiroinen 2006, s. 11, 27; Rose 2009; Rose 2015; RT 01-10993, s.4-5.)

Arkkitehtuuri käsittääkin monta erilaista asiaa ja sitä voidaan tulkita monella eri tavalla. Arkkitehtuuri on mm. rakennustaidetta, tilasuunnittelua,

liiketoimintaa, muodonantoa, ongelmaratkaisua. Arkkitehtuurin sekä suunnittelun tietoperustaa, on jatkuvasti pyritty laajentamaan mm. luomalla erilaisia teorioita ja soveltamalla siihen eri lähtökohtia kuten geometriaa, mittasuhteita, psykologiaa ja sosiologiaa. Arkkitehtuurin teorioissa on kyse sanoin ilmaistuna ajatuksia ja näkemyksiä arkkitehtuurista. Teoriat ovat aina ajassa olevaa elävää keskustelua ja siten teoriat eivät ole täysin pysyviä tai kaiken kattavia. (RT 01-10993, s.4-5; Valli 2019, s. 31.)

Kuva 1. (Rågård)

Havaintojeni perusteella väittäisin, että arkkitehtuurissa ja sen tietoperusteissa, kuvannoissa ja teorioissa on yksi yhteinen nimittäjä, eli ihminen. Luomme arkkitehtuuria lähinnä ihmistä varten. Suunnittelijoiden tavoitteena onkin yleensä luoda hyvää, laadukasta ja esteettisesti kaunista ympäristöä. Lisäksi eettiset ja ekologiset arvot ja tavoitteet ovat muodostuneet nykyisin varsin tärkeäksi osaksi suunnittelua.

2.2 Hyvinvointi

Hyvinvointi jaetaan yleensä kolmeen osatekijään, terveyteen, materiaalliseen- sekä koettuun- hyvinvointiin. Hyvinvointia voidaan tarkkailla sekä yhteisö- kuin yksilötasolla. Yhteisötasolla hyvinvointiin vaikuttavat asuinolot ja ympäristö, työllisyys ja työolot sekä toimeentulo. Yksilötasolla hyvinvointiin puolestaan vaikuttavat sosiaaliset suhteet ja sosiaalinen pääoma, itsensä toteuttaminen ja onnellisuus. Ihmiseen elämään vaikuttaakin erityisesti hänen monitahoinen hyvinvointi. (Vainio 2004, s.110; THL III.)

Terveydellä tarkoitetaan fyysisen terveyden lisäksi myös sosiaalisen ja psyykkisen hyvinvoinnin toimintakykyä. Terveys on tietynlainen perusarvo tai voimavara, jota pidetään välttämättömänä sosiaalisessa ja taloudellisessa kehityksessä. Ilman terveyttä ei nk. hyvä elämä voi toteutua. Terveyttä voi tarkastella fyysiseen toimintakykyyn kannalta, jolloin oleelliset tekijät liittyvät keskushermoston toimintaan, lihasten voimaan, keuhonhallintaan, liikkuvuuteen, aerobiseen ja anaerobiseen kuntoon. Näkö- ja kuuloaistia pidetään usein osana fyysistä toimintakykyä. Terveysteen liittyy kuitenkin myös vahvasti psyykkinen toimintakyky, joka puolestaan ei ole niin yksiselitteinen ja yhtä helposti käsiteltävä asia. Yksinkertaistettuna sen voisi sanoa olevan ne voimavarat, jotka auttavat ihmistä selviytymään arjen haasteista ja kriisitilanteista. Elämänhallinta sekä mielenterveys ja psyykkinen hyvinvointi on osa psyykkistä toimintakykyä ja niiden avulla ihminen pystyy vastaanottamaan ja käsitte-

lemään tietoa, ymmärtämään ympäröivää maailmaa ja itseään sekä tekemään suunnitelmia ja ratkaisemaan ongelmia. Tunneasiat ja aistit liittyvät siten vahvasti myös ihmisen psyykkisen toimintakyvyn kautta hyvinvointiin. (THL I; THL IV.) Lääketiede käsittelee usein ihmisen fyysiset ja psyykkiset tekijät erikseen ja ihmistä tutkitaan monesti ikään kuin eräänlaisena koneena, mikä joskus on hyvä asia mutta ei aina. Teoriassa tiedetään kuitenkin, että keho ja mieli toimivat kokonaisuutena. (Vainio 2004, s.110.)

Materiaalinen hyvinvointi käsittää yksinkertaistettuna mm. materiaalisista pääomaa ja tulotasoa. Materiaalisella hyvinvoinnilla kuten sosioekonomisella asemalla ja koulutuksella on todettu olevan varsin suuri merkitys koettuun terveyteen. Koetulla terveydellä tarkoitetaan, miten henkilö itse kokee oman yleisen terveydentilansa. Yhdeksi keskeisimmäksi vaikuttavaksi tekijäksi ekonomiseen hyvinvointiin on esitetty olevan sosiaalisen vertailun aiheuttama stressi. Ei kuitenkaan aina ole selvää mihin ihminen vertaa omaa asemaansa. (THL II; Kestilä 2019. s. 103-104.)

Koettu hyvinvointi on tapa millä pyritään mittaamaan elämälaatua. Elämänlaatuun vaikuttaa edellä mainittujen asioiden lisäksi mm. ihmissuhteet, asuinalue, omanarvontunto, odotukset hyvästä elämästä sekä mukavasta tekemisestä (THL III; Kemppainen 2017, s. 11).

Hyvinvointi on hyvin keskeisessä roolissa ihmisen elämässä ja siten hyvinvointia tulisi pyrkiä mahdollistamaan myös asumisen yhteydessä.

2.3 Kokemisen merkitys

Koska suuri osa hyvinvoinnista määrittyy koetun hyvinvoinnin kautta, on myös siten ymmärrettävä jotain kokemisen perusmekanismeista.

Asioiden kokeminen tapahtuu pitkälti aistien avulla. Lyhyesti ilmaistuna voisi sanoa, että näkö-, kuulo-, maku-, haju ja tuntoaistit ovat ihmisen aivoissa tapahtuvaa virtuaalista konstruktioita erityyppisistä aalloista ja molekyyleistä. Ärsyke aistielimeen, kuten valoaalto tai joidenkin molekyylien kosketus, muuntuu sähköisiksi signaaleiksi. Signaalit kulkeutuvat aivojen informaatiota käsitteleville alueille.

Ihminen kokee vain murto-osan ärsykkeistä tietoisesti ja suurin osa jää tiedostamatta. Ihmisen tietoisuuteen tulee, hänen huomionsa kiinnittävät asiat kuten esim. voimakas ärsyke tai jokin tärkeä tieto. Voimakas ärsyke puolestaan ei aina tarkoita kovaa ääntä tai valoa. On todettu, että esim. näköhermon neuronit reagoivat voimakkaammin heikkoihin valosignaaleihin, mikäli siihen on liitetty myös ääni. (Carter 2016, s.74-77.)

Jokainen ihminen kokee aistit omalla tavallaan. Yhden aistimuksen ärsykykseen on mahdollista kokea useamman aistimuksen reaktiona. Suurin osa ihmisistä reagoivat esim. musiikkiin vain ääniaistimuksena, mutta osa voi aistia musiikin samanaikaisesti näköaistina. Tämä selittyy hermoneittien erkaantumisella, jolloin vaikkapa musiikista syntyvä ärsy-

ky kulkeutuu myös sellaiselle aivojen alueelle, joka tavallisesti käsittelee jotakin toista aistitietoa. Toisen aivoalueen vaikutus aistikokemukseen on pystytty todentamaan esim. näkemiseen osalta nk. sokeanään avulla. Tutkimuksissa on selvinnyt, että henkilö, joka on sokeutunut aivokuoren vaurion takia, saattaa osata sanoa tai arvata mikä esine hänen edessään on ja myös mahdollisen liikkeen suunnan, vaikkei hän tietoisesti näe kohdetta tai liikettä. Tässä tapauksessa liikkeen suunnan arvaaminen uskotaan johtuvan siitä, että informaatio, joka tulee silmiltä ärsyttää todennäköisesti tiedostamattoman reitin kautta suoraan visuaalista liikealuetta aivoissa. (Carter 2016, s.76-77.)

Asioiden kokeminen on siten aina yksilöllistä. Samanaikaisesti samassa tilassa koettu asia koetaan aina erilaisesti. Tämä johtuu ihmisen fysiologisista eroista, aistien erilaisesta toimintatavoista, kokemuksista, muistoista ja tietämyksestä jne. (Carter 2016, s.76-77.)

Onnellisuudellakin on väliä. Onnellisuutta on pyritty määrittämään tieteellisesti, mutta yksiselitteistä selitystä tai mittaustapaa ei kuitenkaan ole. On kuitenkin todettu, että ihmiset ovat niissä maissa, joissa on keskimääräistä korkeampi varallisuustaso, myös suhteellisesti onnellisempia. On myös todettu, että kun ihminen on saavuttanut hyvinvoinnin perusedellytykset hän voi itse asettaa päämääriä onnellisuutensa suhteen. Tässä vaiheessa ei taloudellisilla resursseilla ole enää niin suurta painoarvoa. (Kahelin 2013, s. 2)

Kokemisen merkitystä ei tule siten väheksyä. Moni vaikeasti mitattava asia pyritäänkin mittaamaan tunteiden ja koetun kautta, esim. koettu turvallisuus, koettu onnellisuus, koettu elämänlaatu, koettu terveys jne. Tämä johtunee siitä, että ihmiseen vaikuttaa varsin monitahoisesti erilaiset asiat sekä erityisesti se, miten hän tuntee ja kokee asioita. Hyvänä esimerkkinä on elämänlaatu. Meillä jokaisella on varmasti mielikuva siitä, mistä hyvä elämänlaatu koostuu. Jos asiaa lähestyisi vain tieteellisestä näkökulmasta syntyisi heti monia kysymyksiä kuten voiko elämänlaatua mitata konkreettisesti? Miten monta erilaista kriteeriä tai asiaa tulisi toteutua ja miten paljon mitäkin tarvitaan, että hyvän elämänlaadun kriteerit täyttyvät?

Halusimme tai emme koetut asiat kuitenkin heijastuvat ja vaikuttavat aina meihin, jopa joskus pelottavan paljon. Myös arkkitehtuuri vaikuttaa ihmiseen, juuri kokemisen kautta. Vaikka suunnitteleminen usein tiettyjen rajoittavien standardien ja usein tiukkojen tulostavoitteiden varjossa, tulisi mielestäni asunosuunnittelussa huomioida kokemisen tärkeys ja siten luoda myös yksilöllisiä koteja, joissa on jotakin erityistä ja kokemisen arvoista.

3 Fyysiset tekijät ja vaikutukset hyvinvointiin

3.1 Arkkitehtuuri ja liikunta

Arkkitehtuuri ja taide kulkevat hyvin käsi kädessä. Hyvinvointi ja liikunta puolestaan liittyvät asuinrakentamisen arkkitehtuurin monimutkaisemmin. Hyvinvoinnin laitoksia, sairaaloita, liikuntahalleja, urheilukeskuksia on kyllä arkkitehtuurin kannalta tarkasteltuna toteutettu varsin onnistuneestikin. Hyvänä esimerkkinä voidaan pitää Helsingissä järjestettyjä olympialaisia varten rakennettuja rakennuksia, jotka toimivat edelleen urheiluareenoina sekä liikuntapaikkoina ja samalla ne toimivat kauniina maamerkkeinä ja taideteoksina. Arkkitehtuurin avulla on näissä rakennuksissa luotu tarvittavat tilat urheilua varten ja urheilu on puolestaan luonut raameja tilojen muodolle ja koolle. Mutta miten rakennus ja arkkitehtuuri voisi tilojen lisäksi lisätä asuinkerrostalossa ihmisen hyvinvointia tai lisätä hänen liikkumistaan? Ja mitä tarkoitamme, kun puhumme liikunnasta?

Liikunta on tehokas tapa pitää ihminen terveenä ja toimintakykyisenä. Liikunnan vaikutus jaetaan usein fyysiseen- ja terveystuntoon. Fyysisellä kunnolla tarkoitetaan eritoten kestävyyttä ja lihasvoimaa eli suorituskykyä. Kun puolestaan puhutaan terveystunnosta sillä, tarkoitetaan kehon kuntoa eli verenpainetta, kolesterolia, painoa, tuki- ja liikuntaelämistön terveyttä jne. (Huttunen 2018.)

Kuntoliikunnan tavoitteena on parantaa fyysistä kuntoa. Terveysliikunnalla tarkoitetaan puolestaan terveystason parantamista. Liian kevyeksi luokiteltu liikunta, jossa esim. pulssi ei pääse nousemaan ei täytä terveystason tavoitteita. Huomionarvoinen asia on kuitenkin tuoreen tutkimuksen tulokset, jossa on todettu, että jopa kevyellä liikunnalla voidaan vähentää liikkumattomuudesta koituvia terveyshaittoja. (Huttunen 2018.)

Liikunnan avulla voidaan vaikuttaa ihmiseen varsin laaja-alaisesti, kuten stressinhallintaan, verenpaineeseen, luustoon, aineenvaihduntaan, tuki- ja liikuntaelimiin, tasapainoelimiin, painonhallintaan, mielen-terveyteen, psyykkiseen hyvinvointiin, väsymykseen ja moneen muuhun asiaan, jopa on todettu liikunnan vähentävän dementian ja Alzheimer-taudin sairastumisen riski kaksi kertaa suurempi liikuntaa harrastamattomilla, kuin liikuntaa harrastavilla (Suomen Aivosäätiö).

Kestävyysslajien kuten kävelyn, hiihdon ja lenkkeilyn terveysvaikutukset kohdistuvat verenpaineeseen, kolesterolitasoon ja verensokerin siedon paranemiseen. Lihasvoimaharjoittelu puolestaan vaikuttaa tasapainoon ja luustoon. (Huttunen 2018.) Liikuntamuodoista mm. tanssin on pystytty yhdistämään erityisesti aivojen kannalta hyväksi liikuntamuodoksi. Siinä yhdistyy kehohallinnalliset, liikunnalliset, kognitiiviset, sosiaaliset sekä usein myös musiikin vaikutukset. (Suomen Aivosäätiö.)

Koska liikunta todistetusti oikeassa määrässä vaikuttaa positiivisesti melkein kaikkiin elimistön toimintoihin sekä hyvinvointiimme, tulisi myös liikkumiseen kannustaminen ja mahdollistaminen tapahtua myös asuinrakentamisen avulla. Näin ollen tulisikin mielestäni mahdollistaa kaikille perusedellytykset asumisen yhteydessä hoitaa fyysistä kuntoa. Tämä toki saattaa lisätä rakentamisen kustannuksia, mutta säästyisikö välillisesti yhteiskunnan varoja, mikäli kaikilla olisi tasavertaisempi mahdollisuus urheilla ja liikkua?

Kuva 2. Kattokuntosali Tampereella. (Lappset)

3.2 Näköaisti ja valo

Arkkitehtuuriin, hyvinvointiin ja liikkumiseen vaikuttaa erityisesti valo sekä näköaisti. Arkkitehti Renzo Piano on todennut, että valo on luultavasti välttämättömin materiaali arkkitehtuurissa. Se on vähiten käsin kosketeltavaa, mutta todennäköisesti kaikkein tärkein. (Rose 2015.) Valo vaikuttaa mm. ihmisen vireystilaan ja näkökykyyn (SIT 63-610044, s. 2-3). Valo ja näkeminen kulkevat siten käsi kädessä, mutta mitä näkeminen sitten on?

Tietoisien näkemisen reaktio alkaa silmistä ja itse näköhavaintoprosessi lähtee käyntiin, kun viesti on kulkenut koko matkan aivojen läpi aina niiden takaosassa olevalle takaraivolohkolle asti. Siellä viestin vastaanottaa visuaalisia ärsykeitä rekisteröivä osa alue, josta se välittyy muille alueille kuten monimutkaisiin muotoihin keskittyvälle-, suunnan ja kulman reagoivalle-, liikkeen ja suunnan yhdistävälle-, värejä erottavalle-, liikkeen rekisteröivälle- ja syvyyttä arvioivalle alueille. Lopulta syntyy viestistä kokonaiskuva. Kuitenkaan ei vielä tiedetä varsinaista mekanismeja, miten näkeminen muuttuu tietoiseksi eikä ymmärretä näkemiseen liittyviä tunnekysymyksiä. (Carter 2016, s.80-81, 86.) Näkeminen ei ole siten aivan yksiselitteinen asia. Lisäksi erilaiset vauriot näköhavaintoprosessissa voi muuttaa kokonaiskuvaa varsin huomattavasti.

Valo puolestaan vaikuttaa fyysisesti ihmiseen näköaistin ja tuntoaistin kautta. Valo voi tuntua lämpöaistina, vaikuttaa vireystilaan ja mielialaan, jotka puolestaan vaikuttavat ihmiseen aina fyysisesti tavalla tai toisella.

Erityisesti luonnon valolla on todettu olevan oikein hyödynnettynä ihmiseen positiivisia vaikutuksia ja valonlähteenä sitä tulisi siten suosia. Lisäksi se on energiansäästö näkökulmasta samalla ilmainen valonlähde.

Valon on todettukin vaikuttavan ihmiseen erityisesti kokemisen kautta. Esim. sveitsiläisessä yliopistossa on tutkittu äskettäin, miten tilaan tuleva luonnonvalo vaikuttaa siihen, miten tilan lämpötila koetaan. Koe suoritettiin kolmessa eri huonelämpötilassa. Kokeen aikana tilassa muuttui ainoastaan luonnonvalon intensiteetti. Valon pääsyä huoneeseen muutettiin erilaisten suodattimien kautta ja huoneen lämpö pysyi samana kokeen aikana. Tuloksissa selvisi esim. se, että viileään 19 asteen huoneeseen suodatettu kirkas valo sai koehenkilöt tuntemaan itsensä mukavaksi, mutta hämärässä tila tuntui kylmältä. Koehenkilöiden ruumiinlämpö pysyi tutkimusten aikana aina vakiona. Luontaisesti ihminen yhdistää valon ja lämmön, joten kun huone kylpee päivänvalossa, myös tilassa oleva henkilö odottaa tuntevansa itsensä lämpöiseksi. Tutkimuksessa oli myös havaittavissa, että ihminen hyväksyy paremmin korkean lämpötilan, kun lämmön lähteenä on luonnonvalo. (Vasama 2019.) Voisi siten väittää, että kokemus vaikutti koehenkilöihin ennemmin psyykkisesti mutta he kokivat tilanteet myös fyysisesti. Näin ollen voidaan todeta samalla, että fyysisen ja psyykkisen raja on varsin häilyvä ainakin joissakin tilanteissa.

Kuva 3. (Rågård)

Valo vaikuttaa siten siihen, miten koemme erilaiset tilat. Luonnonvalon ja valaistuksen avulla voimme saavuttaa haluttu ilmapiiri, tunnelma tai jopa vaikuttaa ihmisen biologiseen toimintaan. Esim. väsyttävästi vaikuttavan melatoniinihormonin tuotanto on suurempaa pimeässä kuin valoisassa tilassa. Tiloja suunnitellessa onkin huomioitava valon laatu, valon riittävyys sekä häikäisyn estäminen. Häikäisevä valo, nopeat valomäärien vaihtelut ja voimakkaat kontrastit ovat siten suuressa merkityksessä tilakokemuksessa ja ne voivat, jopa pahimmassa tapauksessa luoda monenlaisia terveydellisiä haittoja. Ihmisen vanhetessa ja näkökyvyn heikentyessä korostuu valon ja valaistuksen rooli. Ihmisen vanhetessa onkin kiinnitettävä erityistä huomiota valaistukseen ja valaistuksen säätömahdollisuuksiin. (SIT 63-610044, s. 2-4)

Valo kuuluuikin vahvasti yhteen esteettömyyden kanssa. Valomäärällä vaikutetaan näkötehokkuuden kautta suoraan tilassa liikkumisen kannalta tärkeään fyysiseen turvallisuuteen. Valolla on myös vaikutusta koettuun turvallisuuteen sekä viihtyvyyteen. Tiloissa tai alueilla, joissa on huono valaistus voi siten tuntua turvattomilta ja usein tämä aiheuttaakin sen, että ihmiset pyrkivät välttämään liikkumista sellaisilla alueilla pimeällä. Tämä kuitenkin vaikuttaa kumulatiivisesti siten, että mitä enemmän ihmiset välttelevät näitä alueita sitä todennäköisemmin alue tuntuu entistä turvattomammalta. Kohdennetulla ja harkitulla valaistuksella voi siten osin vaikuttaa tilan turvallisuuden tunteeseen sekä tilojen käyttäjien toimintaan. (Koskela 2013, s. 13-14.)

3.3 Kuuloaisti ja äänen vaikutus

Lääketieteen Nobel-palkinnon saaja Robert Koch on 1900-luvun alkupuolella sanonut, että joskus tulevaisuudessa ihminen joutuu torjumaan melua yhtä kiihkeästi kuin koleraa ja tuholaisia (Münzel 2014, s.1). Tänä päivänä voidaankin todeta, että tämä valitettavasti taitaa pitää paikkaansa.

Kuulemisen prosessi yksinkertaistettuna on erilaisten mekaanisten äänivärähtelyjen muuttuminen korvan simpukassa sähköisiksi impulseiksi, josta impulssit matkaavat lopulta aivon molempiin aivopuoliskoihin. Aivot puolestaan käsittelevät sähköimpulssit taajuuden, voimakkuuden, sävyn ja merkityksen avulla. Äänen aiheuttamaa värähtelyjen lukumäärä sekunnissa ja aallon heilahteluvälillä on merkitystä siihen, miten ihminen kokee äänen. Periaatteena voi pitää sen, että mikäli ääniaallot ovat epäsäännöllisiä ääni koetaan usein meluna ja säännölliset kuviot puolestaan miellyttävinä (Carter 2016, s. 90-92)

Ääni kuten valo on aine, jota emme voi koskettaa, mutta lisäksi emme pysty sitä näkemään. Äänet vaikuttavat meihin enemmän kuin uskommekaan ja varsin laaja-alaisesti. Ääni meluna voi olla terveydelle haitallista, se voi vähentää viihtyisyyttä ja vaikuttaa mm. viestintään, nukkumiseen ja aiheuttaa ärsyyntymistä. Usein melua tarkastellaan koetun melun kautta ja on esimerkiksi todettu, että ihmiseen kohdistuva melutason määrä suhteutettuna ihmisen itse raportoituihin unihäiriöihin ja ärsyyntymiseen vastaavat pitkälti toisiaan. Esim. raideliikenne meluhaitta

on selvästi tiemelua vähäisempi ja huomattavasti vähäisempi kuin lentoliikenteestä aiheutuva melu. Mitä häiritsevämpi melu on, sitä todennäköisemmin ihminen reagoi siihen ja raportoi siitä. Pitkäaikainen altistuminen huomattavalle melutasolle on osoitettu vaikuttavan negatiivisesti terveyteen. Huomioitavaa on, että myös lyhykestoinen akuutti altistus melulle on todettu nostattavan sykettä ja verenpainetta. Ympäristön aiheuttaman meluallistuksen negatiivinen vaikutus tapahtuu sekä korkeissa että suhteellisen alhaisissa melumäärissä. Alhainenkin melumäärä voi häiritä ihmisen keskittymistä, rentoutumista ja unta. Melu ja meluallistus vaikuttaa ihmiseen mm. muuttamalla elinten toimintaa. Muutokset elimistössä tapahtuvat todennäköisesti stressihormonien kuten kortisolin vapautumisen vaikutuksesta. (Münzel 2014, s.1-2.)

Maailman terveysjärjestö WHO onkin määrittänyt ympäristömelun aiheuttamat terveysriskit DALY-arvoin, jotka tavallisesti mitataan menetettyjä toimintakykyisiä elinvuosia sairauden vuoksi. Vaikka melusta aiheutuvaa ärsyyntymistä ei luokitella taudiksi, se on todettu elämänlaatua heikentäväksi ja aiheuttaa invalideuttia. WHO on arvioinut, että menetämme meluhaittojen takia vuosittain esim. pelkästään länsieurooppalaisissa lapsissa 45 000 vuotta kognitiivisten vajaatoimintojen takia ja 903 000 vuotta unihäiriöiden vuoksi. Meluhaitta aiheuttaa välillisesti mm. sydän- ja verisuonisairauksia, diabetesta, liikalihavuutta, aivohalvauksia, sydäninfarkteja, dementiaa jne. (Münzel 2014, s.1, 3.)

Jotta ymmärtäisimme äänen vaikutuksen näin kirjallisesti esitettyinä, voi vaikka kuvitella olevansa yksin kliinisessä isossa kovapintaisessa hiljaisessa hallissa. Mitä kuulemme silloin tilassa? Entä mitä tapahtuu äänimaailmalle, kun lisäämme tähän huoneeseen paljon hiljaa paikalla olevia henkilöitä? Kuulemmeko heitä? Voiko heidän läsnäolonsa aistia? Entä miltä kuulostaa äänekäs luokkahuone? Näissä kysymyksissä piilee osa vastauksista akustiikassa, toivotuissa ja ei toivotuissa äänissä jne. On myös tärkeätä huomioida, että ääni ei aina ole melua. Äänellä voidaan jopa parantaa ihmisiä. Musiikilla ja luonnon äänillä kuten linnunlaululla tai veden solinalla on yleensä vain positiivisia vaikutuksia ihmiseen. Julian Treasure, ääniasiantuntija, peräänkuuluttaakin, että arkkitehtuurissa tulisi paremmin huomioida äänimaailmat ja äänimaailmojen hallintatavat kuten akustiikan merkitys jne. Esimerkiksi nykyisenä trendinä olevat avokonttorit todistetusti heikentävät työtehoa, jopa 66 prosentilla ja kasvotusten keskusteluja, jopa 70 prosentilla johtuen lähinnä ääniteknisistä syistä. (TEDGlobal 2009; TEDGlobal 2012; Bernstein 2018, s. 3.)

Asuinkerrostalo rakentamisessa tulisikin siten huomioida sekä rakennuksen sisäistä että ulkoista äänimaailmaa. Luonnon läheisyyden, kuten puiden havinan tai veden solinan kuuleminen asuinrakennuksen ikkunaa avatessa edistääkin hyvinvointia mitä parhaimmin.

Esimerkiksi puiden ja pensaiden lehvästön avulla voidaan vähentää ympäristöstä tulevaa meluhaittaa. Suuret lehdet vaimentavat parhaiten ääntä. Lehtipuut toisaalta pudottavat lehtensä syksyllä, joten havupuut

toimivat siten paremmin talvella. Maanpinnalta tulevaa melua vaimentaa parhaiten noin 10-12 metriset puut, koska suurien ja vanhojen puiden rungot ovat paksuja ja oksattomia ja siten lehdettömiä. Juuri puilla on myös muita hyviä terveysvaikutuksia kuten se, että isot puut sitovat ilmasta tehokkaammin ilmansaasteita ja pölyä kuin pienet pienirunkoiset puut. Pienhiukkasten ja puiden yhteisvaikutuksessa on oleellista myös huomioida riittävät tuuliolosuhteet. Puut ovat siten tärkeä osa urbaanin rakentamisen meluntorjunnassa ja parhaan tuloksen saa sekoittamalla erilaisia ja erikokoisia puita, joiden lehvästöön tarttuva tuuli tuottaa nk. valkoista kohinaa, joka puolestaan lievittää varsinaista ympäristömelua. (Tuhkanen.)

Asuinkerrostalon hyvinvoinnin kannalta tarkasteltuna tulisi rakennuksen muodolla, sijoittamisella ja materiaalien avulla pyrkiä estämään haittaavien äänten vaikutusta ja samalla mahdollistamaan luonnon äänten kuuluvuutta. Mahdollinen tiemelun leviämistä ympäristöön voi osin estää rakennusten sijoittamisella, muodoilla, materiaalilla sekä kasvillisuuden avulla. Rakenteiden ja hyvän akustiikkasuunnittelun avulla voidaan estää haittaavan melun siirtymistä ulkoa sisälle, mutta myös rakennuksen sisäistä meluhaittaa. Voikin siten todeta, että hyvän akustiikka suunnittelun avulla voidaan vaikuttaa varsin kattavasti hyvinvointiin. Sisäpihojen vehreys ja yhteys muihin piha-alueisiin sekä puistoihin lisää lintujen ja muiden eläinten todennäköisyyttä. Luonnon saaminen lähemmäksi asumista luo hyvinvointia äänten ja elämysten kautta. Sitä hyvä suunnittelun avulla voi urbaanissa ympäristössä nauttia esimerkiksi, kun omenapuut kukkivat ja linnut laulavat.

Kuva 4. (Rågård)

4 Tilalliset tekijät ja vaikutukset hyvinvointiin

4.1 Rakennetun ympäristön vaikutus hyvinvointiin

Asuinalue ja naapurusto vaikuttaa oleellisesti elämänlaatuun. Elämänlaatuun ja terveyteen vaikuttaa heikentävästi turvaton ja rauhaton asuinalue. Esim. koettu turvattomuus tuottaa stressiä, joka siten vaikuttaa negatiivisesti terveyteen. Monessa länsimaisessa suurkaupungissa on ilmennyt mm. segregatio-ongelmien takia turvattomia ja rauhattomia asuinalueita. Suomi ja eritoten Helsinki on positiivisesti ollut kansainvälisesti tarkasteltuna edelläkävijä asuinalueiden sosiaalisen sekoittamisen politiikassaan. Tämä politiikka on edesauttanut sitä, ettei Suomessa ole varsinaisesti mitään aluetta, jota voisi kutsua ongelmalliseksi asuinalueeksi. Ongelma-alueiksi katsotaan alueita, joissa on esim. paljon rikollisuutta, korkea työttömyysaste, ajoittaista väkivaltaa jne. Suomessa ongelmat kohdistuvat enemmän yksittäisiin rakennuksiin tai asuntoihin. Esimerkkejä ongelma-alueista ei kuitenkaan tarvitse hakea kaukaa. Ruotsissa ruotsin poliisi on maininnut 61 ongelmallista asuinaluetta, joista 23 on erityisen ongelmallisia alueita. Suomessa pyritäänkin jatkuvasti ennaltaehkäisemään alueellista segregatiota ja kehittämään asuinalueita palveluiden, puistojen, virkistysalueiden, aukoiden, asuntorakentamisen ja politiikan avulla. (Kempainen 2017, s. 6, 9; Jaskari 2017.)

Elämme kuitenkin Suomessa mielenkiintoista väestörakenteen ja väestön muutoksen aikaa. Asumispolitiikkaan vaikuttaa erityisesti ikääntyvä väestö, syntyvyyden lasku, ulkomaalaistaustaisen väestön ja maahanmuuton haasteiden ja tärkeyden lisääntyminen. (Kestilä 2019. s. 10-11.)

Alueellista segregatiota onkin tulevaisuudessa erityisen tärkeätä pyrkiä torjumaan mahdollisimman tehokkaasti, ettei tällaisia ongelma-alueita syntyisi. Vaikka Suomessa ei ole varsinaisia ongelma-alueita, on kuitenkin havaittu asuinalueiden koetun terveyden eriytymistä, joka pohjautuu osittain asuinalueen asukkaiden taloudellisiin resursseihin ja osittain asukkaiden kokeman tilanteesta johtuvasta stressistä (Komulainen 2019).

Asuinalueen estetiikalla on todettu olevan vaikutuksia alueiden rauhallisuuteen mutta myös asukkaiden fyysiseen aktiivisuuteen. Asiaa on tutkittu mm. Pohjois-Amerikassa. Tutkimuksissa selvisi, että alueilla, jotka koettiin turvallisiksi ja esteettisesti miellyttäviksi osoittautuivat alueiksi, joissa myös liikuttiin enemmän jalan. Liikuntamahdollisuuksien monipuolisuudella, kunnolla ja kunnossapidolla on myös merkitys fyysiseen aktiivisuuteen. (Heinrich 2007.)

Asuinalueiden ja fyysisen aktiivisuuden välisten suhteiden tutkiminen onkin itsessään muodostunut varsin tärkeäksi tutkimusalueeksi. Pohjois-Amerikassa tehdyissä tutkimuksissa on tullut ilmi, että ihmisten sosioekonomisella asemalla, liikuntapaikkojen saavutettavuudella ja ym-

päristön laatu tarkasteltuna kevyenliikenteen näkökannalta ovat oleellisia osatekijöitä liikkumisen edistämisen osalta. Alhaisen sosioekonomisen asemaan alueilla todettiin, että jo pelkkien puistojen mahdollistamat kävely- ja lenkkeilyreitit johtivat korkeampaan fyysiseen aktiivisuuteen kuin alueilla, joilla ei ollut puistoja. Vielä kun näille alueille lisättiin fyysistä aktiivisuutta tukevaa toimintaa, nousi alueiden asukkaiden fyysinen aktiivisuus lisää. Vaikka on jonkin verran tutkittu rakennetun ympäristön ja fyysisen toiminnan yhteyksiä, on kuitenkin todettu, että on paljon avoimia kysymyksiä näiden yhteyksien laajuudesta ja luonteesta. (Heinrich 2007.)

Kuva 5. (Rågård)

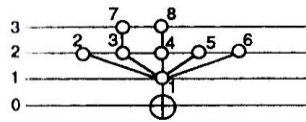
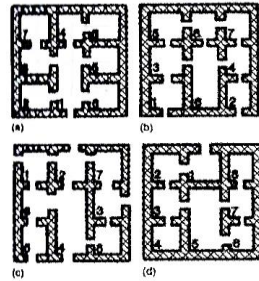
4.2 Asuintilojen jäsentyminen

Arkkitehtuurissa tilojen priorisointi, jäsentämistapa ja se mitä tiloissa tapahtuu, pohjautuu pitkälti yhteiskunnan poliittisiin, sosiaalisiin ja kulttuurisiin vaikutuksiin. Erilaisten tilojen, jopa tavallisen kodin tilojen jäsentelyssä voi havaita kulttuurin, politiikan ja vallan vaikutukset. On myös huomioitava, että tilat jatkavat aina valmistumisensa jälkeenkin käytössä muotoutumistaan mm. asukkaitensa, poliittisten päätösten, kulttuurillisten muutosten, trendien ja uusien ideologioiden ansiosta. (Saarikangas 2002, s. 17, 20) Asumiseen ja asuinrakentamiseen liittyy myös vahvasti sekä yhteiskunnan eri tasot, että yksilöt. Asuntojen hintoihin, laatuun ja standardeihin vaikuttaa varsin paljon taloudellinen tilanne, mutta myös asumista ympäröivä liiketoiminta. (Savela 2019a, s. 5-6.)

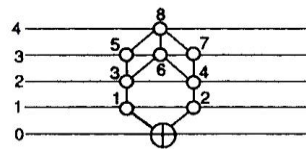
Rakennusten ja asuntojen tilaratkaisuihin vaikuttaa myös tietynlainen valta-asema ajattelu tai hierarkia siellä olevien henkilöiden välillä ja tilojen merkityksellisyydellä. Johtajina toimivat asukkaat, vierailijat saavat tulla luvalla ja ulkopuoliset mielellään jäävät ulkopuolisiksi, ellei heitä kutsuta vieraiksi. Tilojen osalta mitä arvokkaampi tila sitä vähemmän tilassa on läpikulkua. Toisaalta läpikulkutilat mahdollistavat ja kontrolloivat liikkumista rakennuksessa tai huoneistossa. Asuintilojen välistä hierarkiaa, kulkuyhteyksiä, vaihtoehtoisia reittejä on mahdollista analysoida ja havainnoida mm. Bill Hillierin ja Julianne Hansonin laatimien kaavioiden avulla. Bill Hillier ja Julianne Hanson ovat tutkineet ja analysoineet mm. tilojen, asukkaiden sekä vierailijoiden välisiä suhteita. Hei-

dän laatimassa kaaviossa, jonka avulla on tarkoitus tarkastella mm. tilojen hierarkiaa ja kulkuyhteyksiä on 0-tasolle sijoitettu sisäänkäynti, eri huoneet on merkitty ympyröillä ja tilojen väliset kulkuyhteydet on merkitty viivoiin. Kaaviot voivat lisäksi helpottaa eri huoneiden hahmottamista sekä tilan luomaa yksityisyyttä ja läpikulun aiheuttamaa häiriötä. Kts. kuva 6. (Saarikangas 2002, s. 28-29.) Tämän voi myös ajatella ehkä hieman pehmeämmin julkisten tilojen, puolijulkisten tilojen ja yksityisten tilojen kautta.

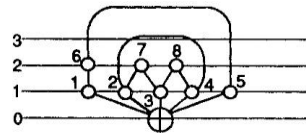
Nykyään asuntopuunnitteluun liittyy myös erilaisia rajoitteita enemmän kuin aikaisimpina vuosikymmeninä, jolloin on ollut myös enemmän koe-rakentamista. Arkkitehdit Kirsi Korhonen ja Mika Penttinen ovat todenneet, että tiukat säästötoimet rajoittavat monesti tilojen kokoa, detaljoin-tia ja jopa saattaa asettua hyvän asumisen edelle. He peräänkuuluttavat myös, että tehokkuuden lisäämisen ja kustannusten pienentämisen keinot ovat myös osin rajalliset. Pieni ja tarkasti mitoitettu asunto ei välttämättä tarkoita huonoa, mutta kun toiveet ja trendit sovitetaan yhteen tarkkojen talouskriteereiden kanssa, voi hyvän asunnon määritelmä muuttua monitahoisemmaksi. Esimerkiksi nykyään on trendinä ja monen toiveena avokeittiöt ja isot avarat yhtenäiset tilat, mutta taloudellisesti tehokkaissa ratkaisuissa keittiö sijoitetaan eteisen jatkeeksi tai huoneen pätyyn, eikä ratkaisulla ole lopulta juurikaan tekemistä alkuperäisen idean tai toiveen kanssa. (Savela 2019b, s. 29-31)

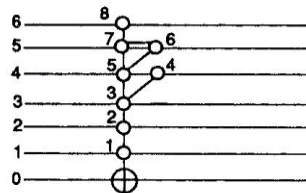
(a)

(b)

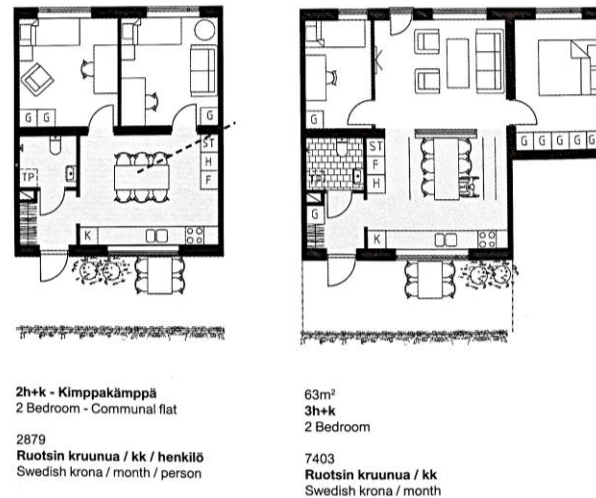
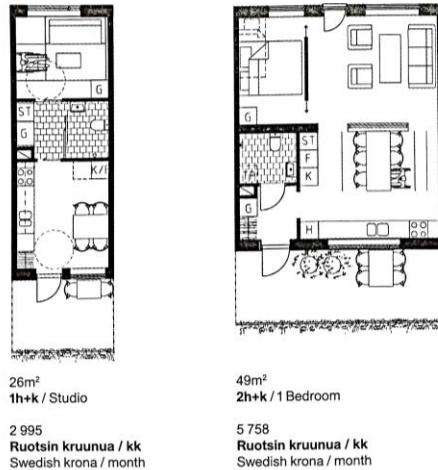
(c)

(d)

Nykyinen pienten asuntojen rakentamisen trendin vaikutuksia on tutkittu. Pelkona on ollut, että pienten asuntojen keskittymät aiheuttaisivat mahdollisesti lisääntyvästi segregatiota ja sitä kautta ongelmallisia asuinalueita. Tällaisista tilanteista on paljon esimerkkejä maailmalla. Suomessa on kuitenkin näiden pienten asuntojen keskittymiä pyritty torjumaan mm. lupamenettelyn avulla. Tutkimusten perusteella vaikuttaisi kuitenkin siltä, että sopivassa suhteessa pienten asuntojen määrän lisääminen asuinalueella ei ole ainakaan vielä aiheuttanut kovin suuria ongelmia. Eikä asuinalueiden viihtyvyys ole tämän takia kärsinyt. Tutkimuksessa selvisi kuitenkin, että osa isännöitsijöistä oli havainnut enemmän levottomuutta pienissä asunnoissa sekä asukkaiden vaihtuvuus oli isompia asuntoja suurempi. (Liiten 2019.)

Kuva 6. Yllä olevat neljä pohjapiirusta poikkeavat toisistaan oviaukkojen osalta. Alla Hillier ja Hanson on esittänyt pohjapiirustukset kaavioina, mistä havainnollisesti voi nähdä huoneiden väliset kulkuyhteydet ja suhteet. (Saarikangas 2002, s. 29.)

Kuva 7. Vuonna 2013 Göteborgissa asuntotuotantoa varten järjestetyn tontinluovutuskilpailun voittajaehdotuksen asuntopohjapiirroksia. Tavoitteena oli laadukasta asumista kohtuuhintaisella vuokralla. Asuntojen keskivuokra ei saanut ylittää noin 145 euroa / m² vuodessa, joka oli 20-25% vähemmän kuin vastaavien asuntojen vuokrat. (Kjisik 2018, s. 34, 38.)

4.3 Asuintilojen toimivuus ja vaikutus hyvinvointiin

Tila ja ihminen vaikuttavat monella tasolla toisiinsa. Tila ja tilajärjestelyt mahdollistavat tai rajaavat sen käyttäjän toimintaa, samanaikaisesti käyttäjä puolestaan muovaa tilaa toiminnallaan, liikkeillään ja olemuksellaan. Tila muotoutuu ja hahmottuu ihmiselle tilaksi mm. liikkeen, tekemisen, näkemisen, aistien ja kokemusten kautta. Eri huoneiden väliset yhteydet ja suhteet vaikuttavat siten ihmisten liikkumiseen ja erilaisiin kohtaamisiin, sekä tilojen äänimaailmaan, tilanäkymiin ja valoon. (Saarikangas 2002, s. 24, 26-27)

Asuintilojen kokemisen kannalta oleellisia tekijöitä ovat tilan koko, valaistus, äänimaailma ja näkymät. Pienempi tila voi tuntua isoa tilaa turvallisempana ja iso tila puolestaan mahdollista pienempää tilaa enemmän toimintoja. Pimeys saattaa aiheuttaa pelkoa. Vääränlainen äänimaailma sekä liian lyhyet sekä tylsät näkymät voivat vaikuttaa negatiivisesti ihmisen psyykkiseen ja fyysiseen hyvinvointiin. (Pihlajarinne 2018, s.26.)

Tutkitusti on todettu, että suurimmalla osalla ihmisiä on halu ja tarve omalla tavallaan personoida kotinsa, mutta tämä ei valitettavasti aina ole mahdollista. On myös ilmennyt, että henkilöt, jotka eivät voi ollenkaan muokata asuntoa mieleisekseen, eivät kiinny asuntoon yhtä todennäköisesti, kun henkilö, jolla on mahdollisuus muokata asuntoa. Tutkimusten mukaan fyysisen, psykologisen ja ajallisen investoinnin

myötä tuleva kiintymys lisää lopulta elämänlaatua, koettua tyytyväisyyttä ja turvallisuutta. (Tegel 2019, s. 12.) Asunnon muokkaamisen mahdollisuus riippuu osittain henkilön ekonomisesta tilasta, mutta myös tilaratkaisut ja asunnon väljyys rajoittavat monesti asunnon personointia. Kun suunnitelmassa mahdollistetaan vain yksi tapa kalustaa huone, saattaa se vaikuttaa asukkaan mielentilaan negatiivisesti. Esim. kun makuuhuone on suunniteltu siten, että huoneeseen kuljetaan kahden erillisen oviaukon kautta ja oviaukkojen väliin on sijoitettu sänky. Toiselle puolelle huonetta ei pääse, ellei kiipeä sängyn yli. Näin syntyy tilanne, jossa sänky itsessään ei voi olla suunniteltua suurempi leveys- tai pituussuunnassa ilman, että tilan toimivuus kärsisi jotenkin. Suunnitteluratkaisu siten rajoittaa tilassa liikkumisen lisäksi myös kalustevalintoja.

Luonnonvalo on varsin tärkeässä roolissa asumisen viihtyvyyden ja ihmisen biologisen rytmin kannalta. Olohuoneeseen ja tiloihin, joissa vietetään päivällä paljon aikaa, olisi tärkeätä saada mahdollisimman paljon luonnonvaloa valoisan ajan vallitessa. Makuuhuoneisiin puolestaan valoa tulisi saada ennemmin aamulla kuin illalla. Tärkeätä on mahdollistaa asukkaan asuntoon tulevaan valoon sekä myös valon tuoman lämmön määrään säätämismahdollisuudet esim. kaihtimien avulla. Erityisesti makuuhuoneiden pimeäksi saaminen tarvittaessa on tärkeätä. Lämmön optimointi johonkin vakio lämpötilaan ei puolestaan ole niin oleellista, kuin se, että asukas voi itse vaikuttaa lämpötilan säätämiseen. (Steemers.)

Asunnon äänimaailmaa suunnitellessa on hyvä pyrkiä estämään ns. meluksi koetut äänet, ovat ne sitten rakennuksen sisäisiä tai ulkopuolelta tulevia. Asunnon sisällä syntyvää melua kuten erilaisten koneiden aiheuttamaa melua tulisi pyrkiä estämään sijoittamalla ne tiloihin, joissa ei opiskella tai seurustella. Luonnosta syntyviä ääniä tulisi puolestaan mahdollistaa asuntojen yhteydessä. Tutkitusti on todettu, että luonnosta tulevat äänet monesti tuottavat mielihyvää ja sillä on rauhoittava vaikutus ihmiseen. Elinympäristön ei siten tarvitse olla äänetön ollakseen hyvä. (Steemers.)

Ihmisen ikääntyessä monien asioiden vaikutus korostuvat, kuten esim. asunnon näkymien tärkeys, palveluiden tuominen lähemmäksi, tilojen väljyys, valon ja lämmön vaikutus. Korostuminen tapahtuu siitä syystä, että fyysinen kunto laskee, liikkuvuus rajoittuu ja näkökyky heikentyy sekä mahdollisesti muistisairaudet astuvat kuvaan. Erityisesti ikääntyvälle väestölle suunnitelluista palvelurakennuksista ja suunnitteluohjeista voi oppia asioita, jotka olisi hyvä huomioida aina kun suunnitella kaikille sopivaa asuinympäristöä ikään katsomatta. Tällaisia suunnitteluratkaisuja ovat esim. tilojen esteettömyys, asunnon sisäiset näkymät sekä näkymät ulos. Näkymät ulos tulisikin pyrkiä suuntaamaan vähintään kahteen eri ilmansuuntaan ja ikkunoiden alareunan etäisyys lattiasta tulisi olla sellainen, jotta vuoteessa ollessa tai istuessa näkisi ulos. Lisäksi asunnon sisäiset näkymät olisi hyvä toteuttaa siten, että asukas voi helposti havainnoida asunnon eri tilat yhdellä silmäyksellä. (RT 93-11134, s. 27)

5 Referenssit

Opinnäytetyön referenssikohteiksi on valikoituneet hieman erilaisilta näkökannoilta tutkituista kohteista, ajatuksena kaikissa on kuitenkin hyvinvointi.

5.1 Yhteisöasumisen ja palvelukonsepti malli

Väestörakenteen muutoksista johtuen on todettu useissa tutkimuksissa, että olisi kannattavaa tukea määrätietoisesti asumisen yhteisöllisyyttä ja kehittää uudenlaisia yhteisöllisen asumisen muotoja. On myös todettu, ettei ikääntyvälle väestölle tulisi rakentaa erillisiä asuintaloja vaan ennemminkin yhdistää eri-ikäisten asuminen. (Kalliokoski 2020.)

Tällaisia yhteisasumisen malleja on mm. Helsingin Jätkäsaarella nk. sukupolvienkortteli, jossa asuu eri-ikäisiä samassa korttelissa ja heillä on yhteisiä tiloja. (Kalliokoski 2020.)

Uudenlaisen yhteisöllisen asumisen konseptin, Kotikatu 365, on luonut Health City Finland Oy, joka kuuluu terveysalan Cor Group-konserniin. Health City Finland toimii hankkeessa rakennuttajana ja rakennusten valmistumisen jälkeen yritys jatkaa toimintaansa rakennusten yhteistilojen ylläpitäjänä sekä palveluiden koordinaattorina. Ensimmäiset Kotikatu 365-konseptin asunnot on juuri valmistuneet Oulun Lipporantaan

ja lisähankkeita on suunnitteilla mm. Kuusamoon ja Kuopioon. Rakenteilla oleva Oulun Lipporanta tulee valmiina olemaan kymmenen asuin-kerrostalon kokonaisuus, joista neljä on jo valmiina. Konseptin pääideana on helpottaa elämistä yhteisten tilojen ja tavaroiden sekä palveluiden avulla. Oulun Lipporannan palveluihin ja yhteistiloihin kuuluu mm. aulapalvelu, digitaalinen palveluportaali, kuntosali, vierashuone, juhla- ja kokoustila, saunatilat, Wifi ja IT-työtila, kotisiivouspalvelut, hyvinvointipalvelut, päiväkotit, palveluasumista ikääntyville, ruokalahetti jne. Lisäksi asukkailla on yhteiskäyttövälineitä kuten auto ja polkupyöriä, työkaluja, lasten tarvikkeita, pelejä, liikuntavälineitä ym. Yhteistilat ja yhteiskäyttötavarat saa asukas käyttöönsä kiinteällä kuukausimaksulla. (Valtavaara 2019; Kotikatu 365.)

Kotikatu 365-konsepti poikkeaa muista Suomessa toteutetusta konsepteista mm. laajuutensa ja rakennuttajien sekä toimijoiden osalta. Moni Suomessa toteutettu hanke onkin toteutettu pienten yhteisöjen yhteishankkeena. Kotikatu 365-konseptin toimivuuden kannalta voi ehdottomasti nostaa esiin juuri sen, että rakennuksen valmistumisen jälkeenkin rakennuttaja jatkaa liiketoimintaansa rakennuksissa. Näin rakennuttajan intressissä on luoda toimivat puitteet ja konsepti, joita jatkossakin on hyvä kehittää. Konseptin aulapalvelu ratkaisua pidetään yhtenä avaintekijänä siinä, että yhteiset tilat saadaan aktiiviseen käyttöön. (Valtavaara 2019.)

SRV on toinen toimija, joka on myös luonut Kotikatu 365-konseptia vastaavanlaisen konseptin Helsingin Kalasatamaan. Pääideana on tarjota

asukkaille asumista helpottavia palveluita. Tornitaloissa toimii talotiimi, joka koostuu aulapalvelusta, huollosta ja siivouksesta. Lisäksi toimii REDIn kauppakeskuksen toimijoita yhteistyössä tornitalojen kanssa. Palvelutarjonnaltaan on konsepti hyvin samankaltainen kuin Kotikatu 365:ssä. (SRV; Kotikatu 365.)

Molemmissa konsepteissa on pohjimmiltaan kyse palvelukonseptista, joiden palveluihin ja palvelutarjontaan voi asukas osin itse vaikuttaa. Konseptit hyödyntävät digitaalisia portaaleja ja aulapalvelua, joiden kautta asukkaat voivat käyttää palveluita sekä varata tiloja tai tarvikkeita. Lisäksi molempien konseptien asuinhuoneistot ovat suhteellisen pieniä ja tehokkaasti ratkaistuja. (SRV; Kotikatu 365.)

Sekä Kotikatu 365, että SRV:n konseptien taustalla on myös taustatutkimusta, joiden kautta on lähdetty kehittämään konsepteja (SRV; Kotikatu 365.) Konseptien idea on pohjimmiltaan hyvä. Siinä asuinkustannuksia pyritään vähentämään pienemmällä asuinneliömäärillä, mutta samalla tarjoamalla lisätilaa yhteistiloilla. Palveluiden tuoma helpotus kiireiseen arkeen on myös hyvä ajatus. Asuntopohjia tarkemmin tutkiessa, jää kaipaamaan väljyyttä ja siten mahdollisuutta muokata vapaammin mm. asunnon kalustevalintoja. Mielenkiintoista olisikin tietää kuinka nopeaa asuntojen asukkaiden vaihtuvuus on ja miten yhteisöllisyys pääsee kehittymään rakennuksissa. Monesti yhteisöllisten asuinalueiden salaisuus piilee osin asujien pysyvyydessä ja siten yhteisöllisyyden ja viihtyvyyden kehittämisessä.

Kuva 8. Havainnekuva Kotikatu 365 Lipporanta. (Kotikatu365)

Kuva 9. Kotikatu 365-konseptin yhteistilat. (Rakennusteho)

Le Corbusierin yhteisöasumisen Unite d'Habitation - konseptissa, voidaan nähdä paljon yhtäläisyyksiä edellä mainittujen konseptien kanssa. Unite d'Habitationin - konseptin tunnetuin ja ehkä konseptin kannalta myös onnistunein rakennus valmistui 1952 Ranskan Marseilleen. Konseptin pääideana on luoda olemassa olevaan kaupunkiin yhteen rakennukseen oma vertikaalien puutarhakaupunki. Rakennuksen asukkailla on omien yksityisten asuintilojen lisäksi yhteisiä kokoontumis- ja liikuntatiloja ja mahdollisuus käydä ostoksilla sekä syömässä. Marseilleen rakennus on onnistunut parhaiten konseptin tavoitteiden saavuttamisessa. Siellä rakennuksen katolle on muodostunut kattopuutarha monine toimintoineen, kuten juoksurata, klubi, lastentarha, kuntosali sekä uima-allas. Rakennuksen sisätiloissa on asuntojen lisäksi mm. kaupoja sekä hotellitoimintaa. Unite d'Habitation - konseptin mukaisesti toteutetut rakennukset toteuttavat kaikki nk. keskikäytävämallia, jossa asunnot ovat molemmin puolin käytävää. Suurin osa asunnoista ovat kaksikerroksisia ja avautuvat yhteen ilmansuuntaan. Kaikki versiot rakennuksesta eivät paikasta riippuen ihan ole päässeet Marseilleen rakennuksen toimivuuteen ja monipuolisuuteen. (ArchDaily)

Tutustuessani Berliiniin toteutuneeseen konseptin mukaiseen rakennukseen nk. Corbusierhausiin, pystyi aistimaan idean asumisen koneesta ennemmin kuin vertikaalisesta puutarhasta. Rakennuksen koko on valtava ja astuessaan rakennuksen käytävälle sitä voi melkein kuvitella kuinka itse muuttui osaksi konetta. Liikkuessaan rakennuksessa tuntui luontevammalta valita hissi portaiden sijaan. Rakennuksen kes-

kikäytävämalli ratkaisu on ymmärrettävä, mutta tuntui melko monotoniselta ja siten hieman tylsältä ja pelottavalta. Keskikäytävä malli myös johtaa siihen, että asunnot avautuvat vain yhteen ilmansuuntaan. Toisaalta asuntojen kaksikerroksisuus ja yhteiset tilat luovat varmasti asukkailleen osaltaan hyvinvointia.

Kuva 10. Corbusierhaus, Berlin. (Rågård)

5.2 Elinikää pidentävä huvila - Bioscleave House

Taiteilija aviopari Shusaku Arakawa ja Madeline Gins ovat suunnitelleet Bioscleave House:n vuonna 2008. Rakennus sijaitsee East Hamptonissa New Yorkissa ja se on kooltaan noin 255m². Rakennus on suunniteltu yhden perheen omakotitaloksi. Arakawa ja Gins ovat pyrkineet luomaan rakennuksia, joiden kautta ihmiset oppisivat elämään ikuisesti. He uskoivat vakaasti, että heidän suunnittelemiensa asuinrakennuksilla olisi vaikutusta asukkaiden henkilökohtaiseen hyvinvointiin ja pitkäikäisyyteen. He lanseerasivat myös ns. käänteisen kohtalon - konseptin. Bioscleave House, asuinrakennus pyrkiikin omalla tavallaan selvittämään olisiko ikuinen elämä mahdollista. Rakennuksen perusideana oli siten toimia interaktiivisena laboratoriona jokapäiväiselle elämälle, jossa asukaan on pysyttävä aina huomaavaisena pystyäkseen suoriutumaan jopa yksinkertaisimmistakin tehtävistä. Asunto on siten tavallaan tarkoituksenmukaisesti suunniteltu epämukavaksi. Asunnon keskiössä on keittiö ja sitä ympäröivän jyrkän maaston avulla pääsee mm. makuuhuoneisiin, kylpyhuoneeseen ja työhuoneeseen. (Reversible Destiny Foundation)

Bioscleave House herättää ajatuksen siitä kuinka tärkeitä on kehittää asumista ihmisen kannalta parempaan suuntaan. Joskus tämä voi tarkoittaa tarvetta siirtyä epämukavuusalueille. Bioscleave House tuntuu kuitenkin, näin äärimmäisyyksiin vietyinä, enemmän toimivan hieman luotaantyöntävältä, kuin kutsuvältä. Toimiiko se siten ikuisuuden asuntona vai enemmän asuntona, joka mahdollistaa hauskan kokemuksen?

Kuva 11. Bioscleave House havainnekuva. (Reversible Destiny Foundation)

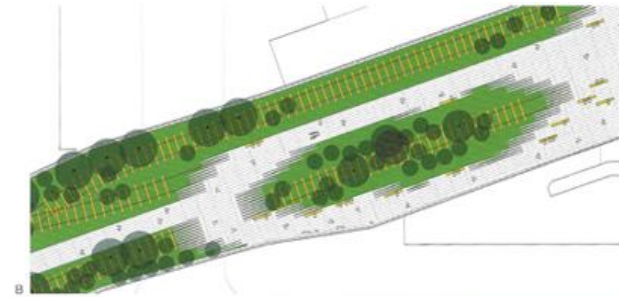
Kuva 12. Bioscleave House kuva keittiöstä. (Reversible Destiny Foundation)

5.3 The High Line

The High Line on New Yorkissa, Manhattanin länsipuolella oleva projekti, jossa vanha noin 2,5 km pitkä maantasosta nostettu rautatien pätkä on muutettu julkiseksi puistoalueeksi. Rautatie rakennettiin aikanaan 1930-luvulla ja se toimi mahdollistaen tavarajunien tuoda tavaroita suoraan tehtailta ja varastoilta kaupungin kaupallisille alueille. Muutoksen on suunnitellut mm. arkkitehdit Elizabeth Diller, Ricardo Scofidio, Charles Renfro (Detail 2017. s. 152, 157.)

The High Line valikoitui yhdeksi referenssikohteeksi osittain siitä syystä, että kohteen suunnittelun avulla on voitu tuoda olemassa olevalle alueelle turvallista ja viihtyisää oleskelu ja jalankulku tilaa. Vanhasta ja hylätystä on, jopa onnistuttu tekemään merkittävä nähtävyys New Yorkiin (Detail 2017. s. 157).

The High Line inspiroikin opinnäytetyön suunnitelmassa tekemään muutoin harjakattovaltaiselle alueelle tasakattoisen rakennuksen. Tasakatto mahdollistaa luomaan yksityisemmän, viihtyisän ja toiminnallisen ulkotilan talon asukkaita varten.

Kuva 13. The High Line. (Detail 2017. s. 154)

6 Suunnittelualueen analyysi

Helsingin Taka-Töölö on monelta osin merkittävää aluetta ja siten alueen suunnittelussa on huomioitava erityisesti alueen miljö ja mahdolliset vaatimukset.

6.1 Suunnittelualueen sijainti, kaupunkirakenne ja -kuva

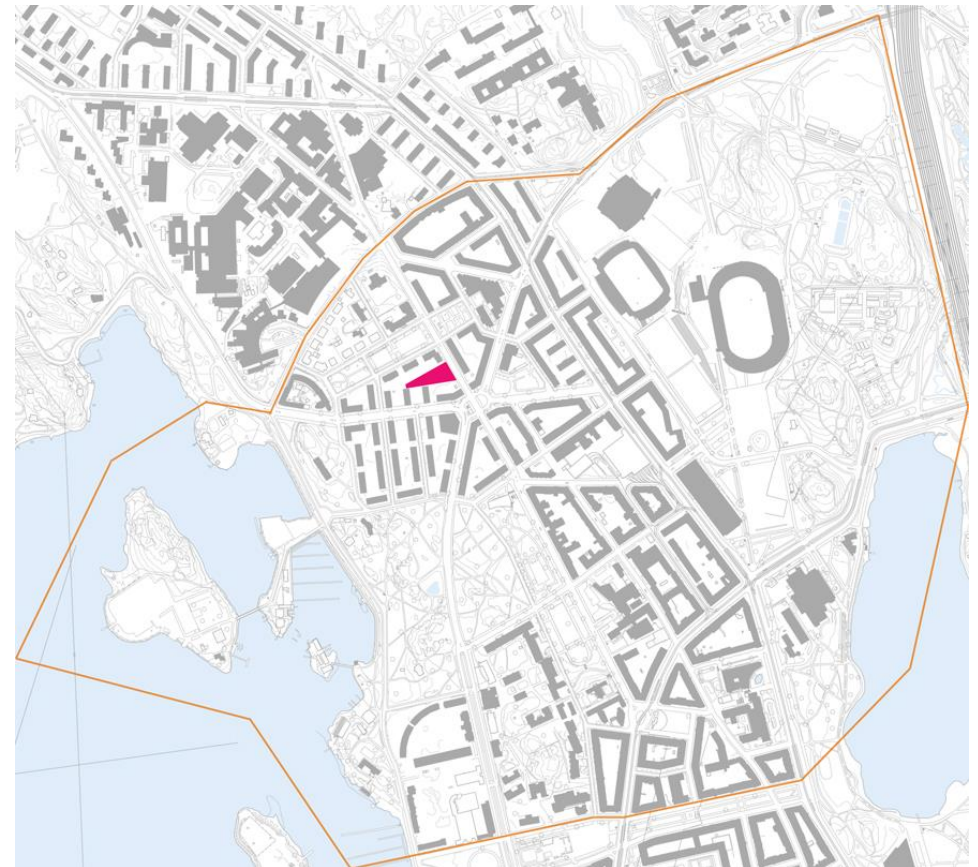
Suunnittelualue sijaitsee Helsingin eteläisen suurpiirin alueella, Taka-Töölön peruspiirissä ja kaupunginosassa, Topeliuksenkatu 16:sta.

Taka-Töölö rajautuu etelässä Hesperian esplanadiin ja pohjoisessa lähelle tullinpuomia. Idässä alue rajautuu junarataan ja lännessä Seura-saarenselkään. Taka-Töölö on sen perustamisesta lähtien ollut pääasiallisesti asuinalueita. Nykyään se toimiikin noin 16 tuhannen asukkaan kotikaupungin osana. (Helsingin kaupunki 2018, s. 44.)

Aikoinaan Taka-Töölössä oli lähinnä huviloita, joista jäljellä on Bråvalla, Pauligin huvila, Jyränkö sekä Bjälbo nyk. Kesäranta, joka toimii pääministerin virka-asuntona. Taka-Töölö on myös tunnettu sen teollisuusajoista, jolloin siellä sijaitsi Helsingin vanhimpia tehtaita ja teollisuuslaitoksia. Kuuluisin tehdas, oli Töölön sokeritehdas, jonka tontilla nykyisin sijaitsee Kansallisooppera ja -baletti. (Helsingin kaupunki 2018, s. 44.)

Taka-Töölö on kulttuurihistoriallisesti, rakennustaiteellisesti ja maisemakulttuurin kannalta merkittävää kerrostalovaltaista aluetta. Valtaosa

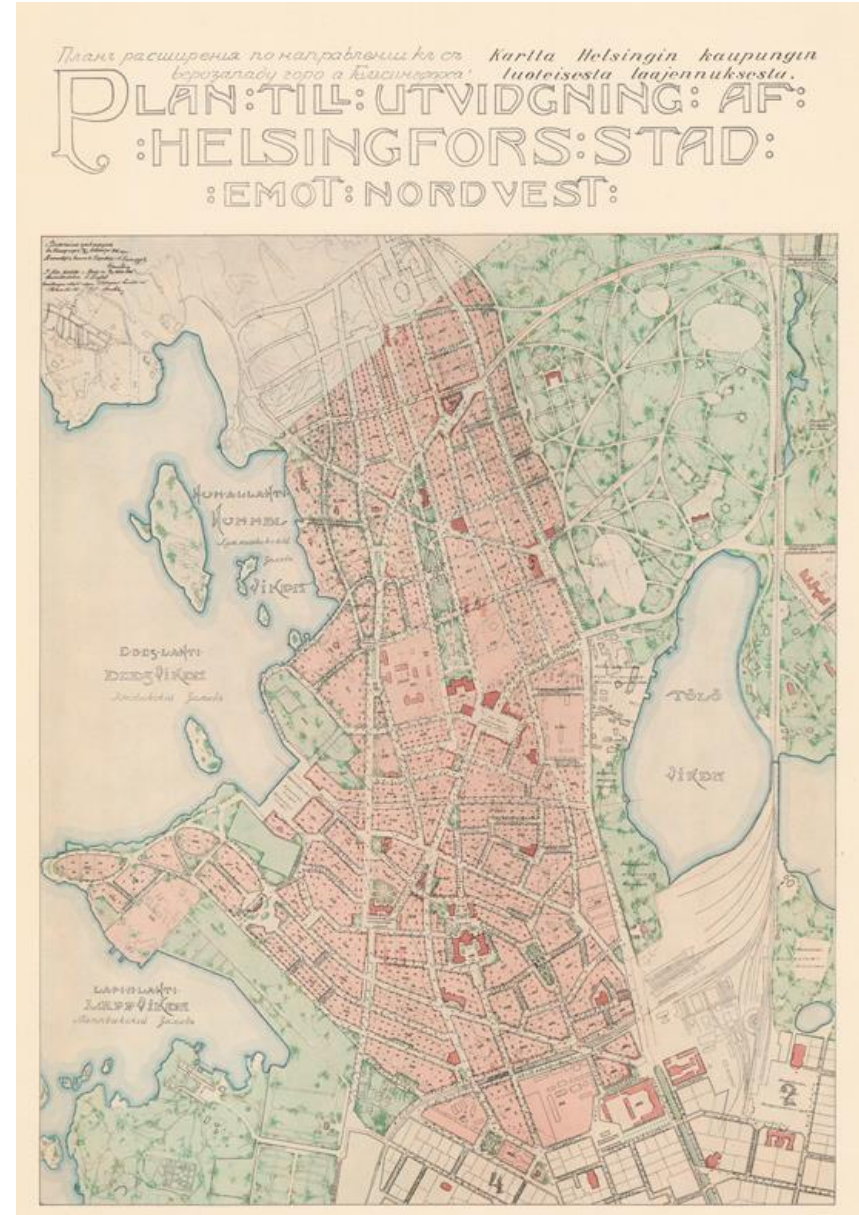
Taka-Töölöstä muodostaakin Suomen suurimman yhtenäisen 1930-luvun asuinkerrostalokorttelialueen. Alue on hyväksytty kuuluvaksi Kansainvälisen Docomomo-järjestön Suomalaisen modernismin merkkiteosvalikoimaan. (Helsingin kaupunki asemakaavoitus 2017, s 6; Museovirasto RKY 2009; Docomomo.)

Kuva 14. Taka-Töölön raja merkitty karttaan oranssilla viivalla ja suunnittelualueen sijainti merkitty punaisella. (Helsingin karttapalvelu)

6.2 Kaavoitus

Suomen ensimmäisen, vuonna 1898, järjestetyn asemakaavakilpailun tuloksena syntyi 1900-luvun alussa samanaikaisesti Etu- ja Taka-Töölön ensimmäiset vahvistetut asemakaavat. Samalla syntyivät Helsingin kolmastoista ja neljästoista kaupunginosa, eli Etu- ja Taka-Töölö. Kilpailun voittanut ja 1906 vahvistettu asemakaava on Gustaf Nyströmin ja Lars Sonckin käsialaa. Ensimmäinen asemakaava oli laadittu pitkälti Camillo Sitten oppien mukaisesti. Sitteläisen ajattelun mukaisesti pyrittiin pois säännöllisestä ruutukaavasta ja suosittiin keskiaikaista kaupunkikuvaa, joka on vapaamuotoisempaa sekä maaperän muotoja huomioivaa. Lars Sonck olikin ensimmäisiä Sitteläisyyden puolestapuhujia Suomessa. Bertel Jung uudisti Taka-Töölön asemakaavan perusteellisesti kymmenen vuotta myöhemmin, ja rakentamisen edetessä asemakaavamuutoksia tehtiin aina 1930-luvun lopulle saakka. Jungin asemakaavan uudistus palautti osin säännöllisempiä muotoja ja samalla arkkitehtuuri yksinkertaistui kohti 1920-luvun klassismia. Seuraavia muutoksia osakaavoihin teki Birger Brunila. Taka-Töölön asemakaava onkin sen läntisiltä ja pohjoisilta alueilta avoimia funktionalistisia korttelialueita, kun se etelässä on suljettua korttelirakennetta. Eteläiset umpinaiset korttelialueet perustuvat Bertel Jungin asemakaavaan, kun taas pohjoiseen siirtyessä yhä avoimemmiksi muodostuvat korttelialueet perustuvat Birger Brunilan asemakaavoihin. Näin muodostui Taka-Töölön kaupunginosasta vähitellen Suomen yhtenäisin 1930-luvun asuinkorttelialue. (Helsingin kaupunki 2018, s. 44; Museovirasto 2009a; Museovirasto 2009b; Helminen 2006.)

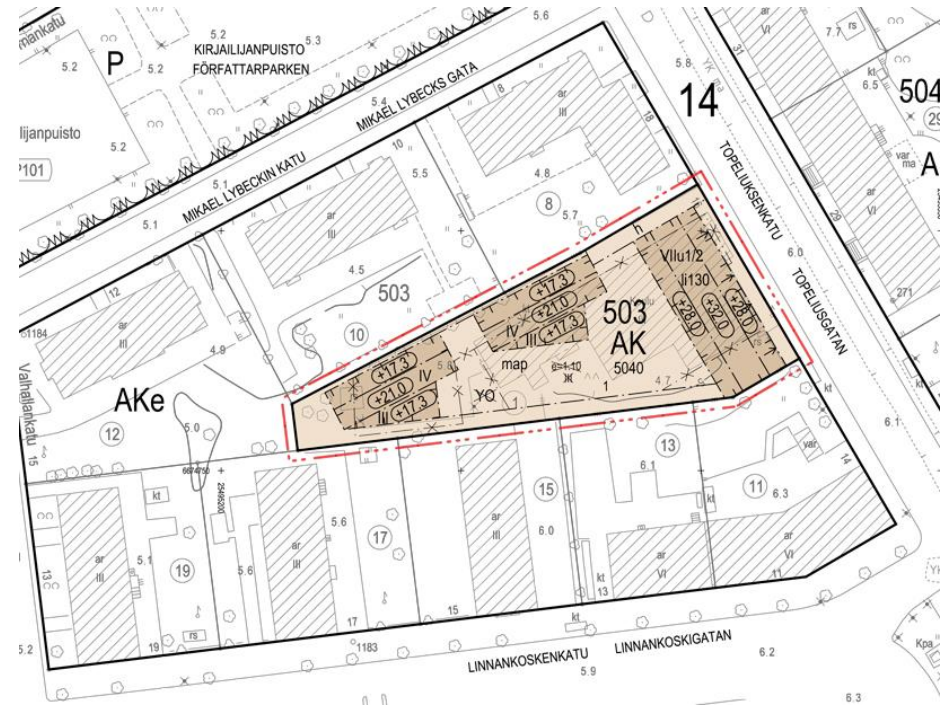

Kuva 15. Töölön asemakaava 1906. (Helsingin kaupunki)

Helsingin yleiskaava 2016:sta, joka on astunut lain voimaan 5.12.2018, määrittää suunnittelualueen Kantakaupunki C2-alueeksi. Kantakaupunki C2 yleiskaavan tavoitteena on kehittää aluetta sekoittamalla alueella eri toimintoja kuten asumista, kaupunkikulttuuria, toimitiloja, puistoja, virkistys- ja liikuntapalveluja jne. Erityisesti kaupunkibulevardeihin rajautuvilla alueilla, tulee rakennusten kadulle avautuvat tilat ja maantasokerrokset, osoittaa ensisijaisesti liike- tai muuksi toimitiloiksi. Lisäksi tulee suunnittelussa kiinnittää erityistä huomiota inhimilliseen mitataavaan jalankulkijan näkövinkkelistä, myös liikenteelliset ratkaisut on suunniteltava huolellisesti. Yleisesti alueella pyritään rajoittamaan pysäköintipaikkojen määrää. Pysäköinti pyritään järjestämään ensisijaisesti pysäköintilaitoksissa ja kadunvarsilla. Katutilan roolia halutaan elävöittää ja korostaa mahdollistamalla rakennusten ensimmäisten kerrosten liike- ja palvelutiloilla. (Helsingin yleiskaava 2016, s. 97.)

Suunnittelukohteen tonttia 503 koskeva asemakaava 12493 astui voimaan 13.12.2019. Asemakaavan muutoksen selostus osuuden mukaan tämä uusi kaavaratkaisu edesauttaa kaupungin strategisia tavoitteita, mahdollistamalla koulurakennuksen purkamisen ja vahvistamalla alueen tunnistettavaa identiteettiä. Kaava koskee 2781m² kokoista tonttia. Asemakaava mahdollistaa rakentaa asuntoja 5040 k-m² ja liiketilaa vähintään 130 k-m². Asukkaille osoitetut varasto- ja yhteistilat saa rakentaa osoitetun kerrosalan lisäksi. Tontin pysäköintitarpeet on mahdollista järjestää tontin maanpinnan alle rakennettavaan tilaan. Piha-alueelle ei saa järjestää pysäköintiä ja se tulee suunnitella leikki- ja ulko-

oleskelualueeksi huomioiden alueen kulttuurihistoriallinen arvo. Esteettömyyden kannalta alue on normaalia aluetta. (Helsingin kaupunki asemakaavoitus 2017, s. 1, 5-7; Helsingin kaupunki asemakaavoitus 2019.)

Kuva 16. Ote asemakaavasta 12493. (Helsingin kaupunki asemakaavoitus 2019)

Viime vuosisadan alun umpikortteli kaavoitukseen verrattuna on Taka-Töölö muotoutunut varsin avoimeksi ja vehreäksi asuinalueeksi puistoinen ja suurine vehreine piha-alueineen. Mitä avoimemmaksi kortteli-alueet ovat kaavamuutosten myötä muuttuneet, sitä vehreämpiä ovat

asuinrakennusten pihat. Tämän voi hyvin havainnoida tutkiessa satelliittikarttaa Helsingistä. Helposti voi todeta kaupungin ydinkeskustan eli Punavuoren, Kampin, Kaartinkaupungin sekä Kruununhan umpikortteleista käytännössä puuttuvat vehreät sisäpihat. Heti katseen siirtyessä Etu-Töölöön on havaittavissa Lars Sonckin ja Sitteläisen suunnitteluperiaatteiden vaikutus, jossa kaavan suunnittelussa huomioidaan luonnon muodot, näkymät, aukiot sekä maisemaan keskittyvää arkkitehtuuria. Siellä on myös ydinkeskustaa selvästi suuremmat ja vehreämmät piha-alueet. Taka-Töölön eteläisimmät osat ovat samankaltaisia kuin Etu-Töölössä, mutta mitä lähemmäksi pohjoista siirrämmekatseen, sitä enemmän voimme todeta funktionalismin tuomaa vehreyttä.

Hyvin hoidetut ja valaistut vehreät ja esteettisesti kauniit viheralueet houkuttelevat ulos liikkumaan. Hyvänä esimerkkinä voi pitää Töölönlahden ympäristön kehittämistä, jossa lahden veden virtausta on parannettu, puistoalueita siistitty ja valaistusta lisätty. Muutosten myötä hieman hämärä alue on kehittynyt monen kaupunkilaisen jokapäiväiseksi ulkoilualueeksi. Turvallisen tuntuiset viheralueet ja vehreät pihat voi tämänkin esimerkin avulla todeta lisäävän asuinalueiden viihtyvyyttä sekä asukkaiden hyvinvointia.

Uusien turvallisten ja hyvin suunniteltujen kevyenliikenteen väylien lisäämisen myötä alueen asukkaille tulee lisää innokkuutta liikkuu. Kaupungin tavoitteena olevan kivijalkaliiketoiminnan lisääminen alueella osaltaan elävöittää jo melko vilkasta aluetta positiivisesti.

Kuva 17. Ilmakuva vuodelta 2017. (Helsingin karttapalvelu)

6.3 Maasto, viheralueet ja palvelut

Taka-Töölö on varsin vihreää asuinalueita. Taka-Töölössä on laajat puisto-, viher- ja ulkoilualueet, kuten Hesperian-, Topeliuksen-, Arvo Ylpön-, Kirjailijan- sekä Linnankoskenpuisto. Lisäksi alueen merenrantaan rajautuu Sibeliuksen puisto ja Toivo Kuulan puisto. Rajasaarella on suuri koirien ulkoilualue. Iso osa Taka-Töölöstä on osa Helsingin Keskuspuistoa. Keskuspuisto laajoine urheilu ja ulkoilumahdollisuuksineen alkaa Töölönlahdelta ja se ylettyy aina Vantaanjoelle asti. Taka-Töölön itäistä puolta hallitseekin Keskuspuiston osa-alue, johon sijoituu mm. Eläintarhan skeitti- ja liikuntapuistot, uimastadion, Olympiastadion, Helsingin jäähalli, Töölönlahti, Töölön Kisahalli, Töölön jalkapallostadion palloilukenttineen sekä Talvipuutarha. Kts. kuva 18.

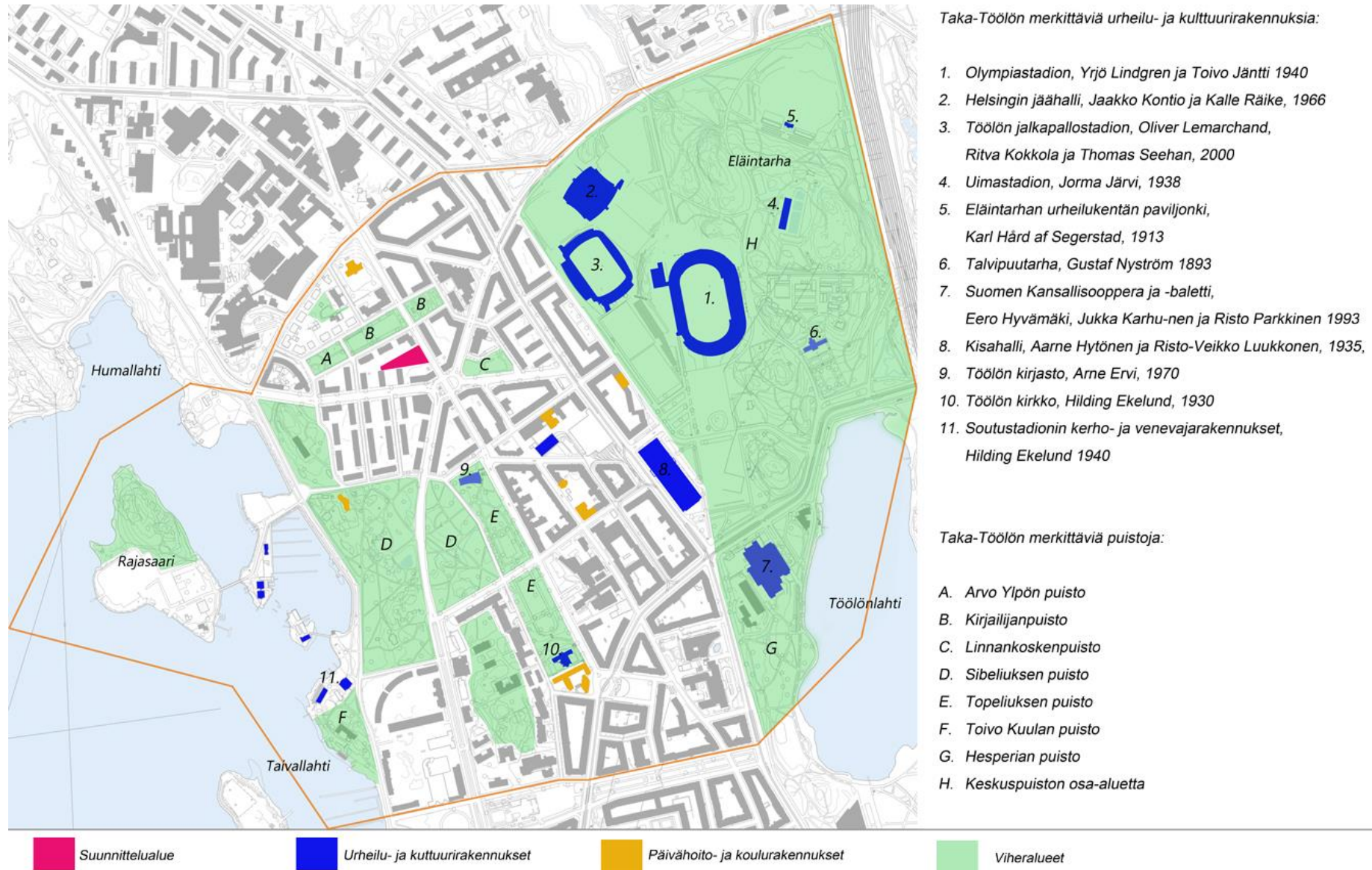
Palvelutarjonnan kannalta on Taka-Töölö myös erittäin monipuolista aluetta. Edellä mainittujen urheilu ja liikunta mahdollisuuksien lisäksi on Taka-Töölössä ja sen välittömässä läheisyydessä mm. uimahalli, useita kuntosaleja, keilahalli, melontaa, tennis- ja minigolfkentät. Taka-Töölö tarjoaa myös paljon muita palveluita, kuten ruotsin-, että suomenkielisiä päivähoitopaikkoja, alakouluja, yläkouluja sekä lukioita. Taka-Töölössä on myös kirjasto, ooppera, museo, hotelleja, sairaaloita, terveysasema,

neuvola, elokuvateatteri, tori, ravintoloita, kahviloita, vähittäistavara-kauppoja, muita liikkeitä, posti ja paljon muuta.

6.4 Alueen liikennejärjestelyt

Taka-Töölön läpi kulkee useita merkittäviä väyliä. Etelä-Pohjoissuunnassa näitä ovat mm. Mannerheimintie, Topeliuksenkatu ja Mechelininkatu. Topeliuksenkatu, jonka varrella suunnittelualue sijaitsee, on Helsingin kantakaupunkia tarkastellessa melko vilkkaasti liikennöity. Liikennemäärän on arvioitu olevan noin 16 tuhatta ajoneuvoa vuorokaudessa, vuonna 2017 (Helsingin kaupunki asemakaavoitus 2017, s. 7).

Taka-Töölön julkinen liikenne on erittäin kattava. Topeliuksenkatua pitkin kulkee julkista liikennettä bussien muodossa. Helsingin kaupungilla on suunnitella uusia raitiovaunulinjoja, joista osa kulkisi jatkossa mahdollisesti Topeliuksenkatua pitkin (Rönneberg 2019). Lisäksi Topeliuksenkadulle on suunnitteilla pyörätieverkko, jonka toteutumisaika on arvioitu 2020 ja 2025 välille (Helsingin kaupunki 2020).

Kuva 18. Taka-Töölön puisto- ja urheilualueet, urheilu- ja kulttuurirakennukset sekä merkittävimmät koulu- ja päivähoitorakennukset merkitty karttaan. (Karttapohja: Helsingin karttapalvelu)

6.5 Kortteli ja tontti

Suunnittelukohteen kortteli 503, perustuu pitkälti Birger Brunilan vuonna 1939 vahvistettuun asemakaavamuutokseen, jossa korttelirakenne oli muuttunut avoimmeksi. Kortteli rakentuikin lähes nykyiseen muotonsa ennen sotia. Siihen aikaan asunto-osakeyhtiöiden rakennukset rakentuivat samalla tavalla kuin oli yleensäkin tapana Töölössä. Yksi perustajaosakas rakennutti kahden vaaditun lisäosakkaan voimin rakennuksen, jonka koko osakekanta usein jäi perustajalle ja hänen suvulleen. Kortteli on rakentunut varsin väljästi, lähes puistomaiseksi kokonaisuudeksi. Korttelin historian yksi yksityiskohta on mainittava. Linnankoskenkatu 13, kuvassa 6 numerolla merkityn, rakennuksen rakennutti aikanaan Paavo Nurmi ja se kuuluukin nykyisin Paavo Nurmen säätiölle. Mielenkiintoinen detalji oli se, että Paavo Nurmi ilmeisesti aluksi vastusti koulurakennuksen rakentamista viereiselle rehevälle tontille. (Senaatti-kiinteistöt 2014. s. 15-16; Hackzell 1997. s. 143-145)

Topeliuksenkatu 16 tontilla, sijaitsee opinnäytetyön aloittamishetkellä Soc&Kom:in entinen koulurakennus. Erik Kråkströmin suunnittelema koulurakennus valmistui vuonna 1964 ja sitä laajennettiin vuosien 1987-90 välisenä aikana. Rakennuksen omistaa valtio ja sitä hallinnoi Senaatti-kiinteistöt. Koulurakennuksen kerrosala on 2885 m². Svenska social- och kommunalhögskolan toimi rakennuksessa vuodesta 1964 aina vuoteen 2009 asti, jonka jälkeen rakennuksen on vuokrannut ensin Annantalo vuoteen 2012 asti ja sitten Åshöjdens grundskola 2013 asti. Sit-

temmin rakennus on seissyt tyhjiillään. Rakennusta ei ole suojeltu ja uuden kaavan mukaan vanha koulurakennus on tarkoitus purkaa ja tilalle rakentaa asuinrakennuksia. (Senaatti-kiinteistöt 2014, s. 5, 7-8, 10.; Helsingin kaupunki asemakaavoitus 2017, s. 8.)

Kuva 19. Kortteli 503. (Kuvapohja: Google Maps)

Korttelin 503 rakennusten suunnittelijat ja valmistumisvuodet:

1. Aulis Edvin Hämäläinen, 1939.
2. Rudolf Lanste, 1942
3. Ole Gripenberg, 1941
4. Ole Gripenberg, 1941
5. Eino Siira, 1939
6. Helge Lundström, 1938
7. Kaarlo Borg, 1938
8. Erkki Taimi, 1940
9. Erik Kråkström ja Ahti Korhonen 1964 ja laajennettu 1987-1990 (Hackzell 1997. s. 143-145)

7 Suunnitelma

Kuva 20. Havainnekuva Topeliuksenkadulta. (Rågård)

Opinnäytetyön suunnitteluosuudessa on tarkoitus esittää tutkimusosuu- den tuomia havaintoja ja ratkaisuja, Helsingin Taka-Töölöön kulttuuri- historialliseen miljööhön, suunnitellun asuinkerrostalon avulla. Pääta- voitteenä on mahdollistaa urbaanissa ympäristössä olevan kerrostalon asukkaiden hyvinvointi arkkitehtuuruusuunnittelun keinoin.

7.1 Suunnitteluratkaisun filosofia ja periaatteet

Suunnitteluratkaisun päätavoitteena on mahdollistaa asuinkerrostalon asukkaiden hyvinvointi. Suunnitelman sijainniksi valikoitui Helsingin Taka-Töölössä Topeliuksenkatu 16:ssa oleva tontti. Valinta perustui aluksi pitkälti alueen monipuolisten palveluiden, kulttuuritoiminnan, lii- kuntapaikkojen, ulkoilu ja lenkkeily mahdollisuuksien vuoksi. Alueena Taka-Töölö on siten monipuolisuudessaan otollista aluetta sijoittaa hy- vinvointia korostava kerrostalo. Tutkielma kuitenkin osoitti, ettei välttä- mättä mahdollisuuksien määrällä ollut yhtä suurta merkitystä kuin itse niiden saavutettavuudella, koetulla-turvallisuudella tai vaikkapa alueen esteettisyydellä. Tärkeätä onkin huolehtia olemassa olevasta rakenne- tusta ympäristöstä ja jatkuvasti pyrkiä kehittämään asuinalueita ja ra- kennuksia positiiviseen suuntaan.

Sijoittamalla rakennus näin keskeiselle ja jo erittäin monipuoliseksi ke- hittyneelle alueelle tuo toki automaattisesti paljon hyvää rakennuksen asukkaiden hyvinvointia ajatellen. Hyvää on myös se, että aluetta kehi-

tetään jatkuvasti mm. kevyenliikenteen ja eteenkin turvallisemman pyö- räilymahdollisuuden osalta. Lisäksi Taka-Töölö on esteettisesti varsin kaunista aluetta ja alueen valaistus on toteutettu suurimmaksi osaksi hyvin, erityisesti tarkasteltuna koetun turvallisuuden kannalta. Kaikki tämä palvelee siten myös hyvin urbaanin kerrostalon asukkaan hyvin- voinnin konseptia.

Koska suunnittelualue on kulttuurihistoriallisesti, rakennustaiteellisesti ja maisemakulttuurin kannalta merkittävää asuinalueita, tulee mieles- täni tämä huomioida luomalla paikan henkeä mukailevaa ja korostavaa arkkitehtuuria. Onnistuessaan tässä voi siten edesauttaa alueen esteet- tistä kehitystä positiiviseen suuntaan ja siten osaltaan vaikuttaa asuk- kaiden hyvinvointiin.

Suunnitteluratkaisussa on pyritty luomaan harmoninen kokonaisuus, joka ulkoasultaan pyrkii sulautumaan sopivasti ympäristöönsä materi- aalivalinnoin ja rakennusmassan koon puolesta. Suunnittelussa on eri- tyisesti kiinnitetty huomiota hyvinvointia mahdollistaviin ratkaisuihin sekä ulko- että sisätilojen suhteen. Suunnitelma noudattaa pitkälti kaa- vamaääräyksiä sekä yleisiä määräyksiä ja ohjeita.

Ulkotilojen osalta hyvinvointia edistäviä ratkaisuja on toteutettu mm. ra- kennuksen muodon ja sijoittamisen avulla sekä piha-alueen valaistus- ratkaisujen, kasvillisuuden ja maastonmuotojen avulla. Lisäksi piha- ja terassialueille on sijoitettu henkistä ja fyysistä hyvinvointia edistäviä toi-

minnan mahdollisuuksia, kuten liikuntavälineitä, pienviljelyä, lasten leikkipaikka, sosiaalista elämää mahdollistava ulkogrillausalue sekä rauhoittumiseen ja rentoutumiseen tarkoitettu alue.

Sisätilojen suunnittelussa on erityisesti keskitytty luonnonvaloon sekä näkymiin. Sisätilojen osalta on myös hyvinvointia pyritty luomaan rakennuksen kokoon nähden varsin kattavien yhteistilojen kautta. Asukkailla on mahdollisuus huolehtia fyysisestä kunnostaan kuntosalin ja jooga studion avulla. Henkistä hyvinvointia mahdollistavat yhteistilat, kuten saunaosasto, kerhohuone, ateljee sekä elokuvahuone.

Suunnittelussa on pyritty vaikuttamaan asukkaiden fyysiseen aktiivisuuteen ja käyttäytymiseen. Porrashuoneiden osalta, käyttäytymiseen on pyritty vaikuttamaan valon ja näkymien sekä väljyyden avulla. Pyrkimyksenä on saada asukas valitsemaan portaiden käyttäminen hissin sijaan. Sijoittamalla porrashuone julkisivun viereen, eikä rungon keskiöön, mahdollistuu ikkunoiden kautta luonnollisen valon tuominen porrashuoneeseen. Valo on pyritty tuomaan mahdollisimman laajalta alueelta, jotta koko porrashuone kylpisi luonnonvalossa. Valon suunta on pyritty tuomaan pohjoisesta koska näin valo pysyy tasaisempana, eikä kovia kontrasteja synny vaikeuttamaan liikkumista. Lisäksi valoa ja mielenkiintoa on myös pyritty tuomaan kattoikkunan avulla. Portaan leveys, nousu ja etenemä on pyritty optimoimaan siinä liikkumisen kannalta miellyttäväksi ja siten houkuttelevaksi. Hissi puolestaan on pyritty sijoittamaan vähemmän houkuttelevasti ja ilman näkymiä ulos.

Rakennuksen harkitulla koolla on myös pyritty vaikuttamaan käyttäytymiseen. Kun kerroksia ei ole valtavasti, ja hissin nopeuden voi säätää hitaaksi, saattaa valinta herkemmin osua portaiden käyttöön. Suunnittelussa on myös pyritty minimoimaan pitkät ja näkymiltään helposti tylsiksi käyvät käytävät

Erilaisten toimintojen suunnittelussa sekä asuintilojen kokojen suhteen on lähtökohtaisesti pyritty luomaan ns. loppu elämän asunnon tunnelmaa. Taide tuo tutkitusti hyvinvointia ja tarkoituksena olisi, että porrashuoneisiin tuotaisiin myös taidetta seinille.

7.2 Rakennuksen massa, tontin katu- ja piha-alueet

Kuva 21. Pihapiirros. (Rågård)

Luonnonläheisyys, näkymät, äänimaailmat ja hyvä meluntorjunta, lisäävät tutkitusti koettua hyvinvointia. Hyvät kevyenliikenteen yhteydet, esteettisesti kaunis ympäristö, turvallisiksi koetut puistoalueet ja liikuntamahdollisuuksien läsnäolo puolestaan lisäävät tutkitusti fyysistä aktiivisuutta. Tontin piha- ja katualueen sekä rakennuksen massan suunnittelussa on pyritty huomioimaan erityisesti edellä mainittuja asioita.

Tontti on varsin aurinkoinen, koska Linnankoskenkadun varrella olevat rakennukset eivät kokonsa ja sijaintinsa puolesta pääse juurikaan varjostamaan sitä. Tontin valoisuus tuo tontille ja rakennukselle hyvinvoinnin kannalta tärkeää luonnonvaloa. Luonnonvalo palvelee myös osaltaan koettua turvallisuutta. Pihan hämärä- ja yövalaistuksessa on puolestaan pyritty sopivassa suhteessa säilyttämään puolijulkisen tilan tuntua, mutta samalla parantamaan fyysistä- sekä koettua turvallisuutta.

Rakennuksen massan koolla, muodolla ja sijoittamisella on pyritty luomaan väljä, mukava, toiminnallinen sekä valoisa kaksiosainen sisäpiha. Rakennuksen massan koolla ja sijoittamisessa on pyritty samalla huomioimaan myös korttelin muut rakennukset ja piha-alueet. Tontin pohjoispuolella olevia naapurirakennuksia on pyritty huomioimaan siten, ettei rakennuksen massa pääsisi liiaksi varjostamaan tontteja. Rakennuksen suurempi ja korkeampi osa on siten sijoitettu Topeliuksenkadun myötäisesti. Topeliuksenkadun myötäinen viisikerroksinen massa on porrastettu sopimaan viereisten neljä- ja kuusikerroksisten rakennusten kanssa. Suuremman massan sijoittamisella ja muodoilla on myös pyritty vähentämään Topeliuksenkadulta tulevaa liikenteen melua. Massan

monimuotoisuuden on tarkoitus toimia heijastuvien äänten hajottajana. Rakennuksen matalampi osa puolestaan työntyy kohti korttelin keskustaa. Rakennus ylettyy näin tontin puoliväliin asti, muodostaen siten osaltaan kaksi hieman erilaista piha-aluetta. Toinen kahden julkisivun suojaama ja toinen tontin päätyyn kortteli kokonaisuuden keskiöön.

Kahden julkisivun ympäröimän sisäpihan funktiona on tuoda asukkaille kaunis ja rauhallinen hedelmäpuu puutarha. Piha-alueella asukkaat voivat nauttia luonnon äänistä ja rauhallisuudesta, oleskelun, mietiskelyn, rauhallisimpien leikkien ja urheilulajien parissa hedelmäpuiden katveessa. Tarkoituksena olisi, että tämä kahden julkisivun rajaama sisäpihan rauhallisuus kantautuisi myös rakennuksen asuntoihin ja muihin sisätiloihin.

Koko pihan äänimaailman suunnittelussa on huomioitu ja siten myös sijoitettu oletettavasti enemmän ääntä tuottavat toiminnot rakennuksen matalamman osan jatkeeksi aivan tontin päätyyn asti. Pihan päädyssä, korttelin keskiössä, äänet pääsevät myös hajoamaan ja häviämään ympäristöön paremmin, koska siellä ei ole ääntä heijastavia seiniä lähellä. Samalla viemällä enemmän toimintaa sisältävät toiminnot pihan päätyyn, rajaa se osaltaan tonttia paremmin sekä samalla ehkäisee piha-alueen mahdollista rehevöitymistä. Näin pystytään hyödyntämään tehokkaasti koko piha-alue.

Pihan toiminnot ovat valikoituneet hyvinvointiin perustuen, sekä jokaiselle jotakin ajatuksella. Pihan toimintoihin on valikoitunut tilaa leikeille,

yhteistä pienviljelytoimintaa, grillikatos ja ruokailumahdollisuus, urheiluvälineitä sekä rentoutumiseen varattua tilaa. Ensimmäiseen kerrokseen sijoitetut liikuntatilat on myös sijoitettu siten, että niistä on helppo päästä ulos hedelmäpuutarhaan venyttelemään tai lenkille lähialueen puistoihin.

Piha-aluetta ei saa kaavan mukaan rajata pensain tai aitauksin, joten piha-alueen turvallisuuden tunnetta sekä puolijulkisen tilan yksityistä luonnetta on pyritty vahvistamaan strategisesti sijoitetuin puiden ja pensaiden avulla sekä ulkokalusteiden ja -varusteiden sijoituksella. Pihasuunnitelma ei kuitenkaan pyri luotaantyöntävästi sulkemaan pois korttelin muita asuinrakennuksia, vaan ennemmin luomaan kaunista selvästi yksityistä puistomaista aluetta. Tontin piha-alueen tehokkaan käytön tarkoitus on osaltaan luoda esteettinen ja toiminnallinen sydän koko korttelille. Korttelin muiden rakennusten pihat ovat tällä hetkellä suunniteltu hyvin rationaalisesti eikä luontaista kulkua suunniteltavalle tontille ole muodostunut.

Sisäpihalle sijoitettujen erikokoisten ja eri lajisten puiden ja pensaiden tarkoituksena on myös osaltaan vähentää meluhaittoja sekä parantamaan ilmanlaatua. Koska korttelin rakenne on varsin väljä, ei riittämättömän tuulen määrästäkään ole pelkoa. Lisäksi puiden ja pensaiden tarkoituksena on tuoda iloa valkoisen kohinan sekä mahdollisten hedelmien ja linnunlaulun muodossa.

Topeliuksenkadun julkisivun etualueelle, ennen jalkakäytävän rajaa, on sijoitettu puita rajaamaan tonttia ja mahdollistamaan myös etualan tehokkaampaa käyttöä esim. liikehuoneistojen tarpeisiin. Puiden sijoittamisella julkisivulle on myös melua ja ilmansaasteita vähentävä funktio.

Tontin ajoliikenne tapahtuu Topeliuksenkadulta, aivan tontin pohjoiskulmalta. Suunnitelmassa liittymä on pidetty entisellä sijainnillaan, koska korttelin 503, eteläisessä nurkassa on Taka-Töölön huomattavien teiden risteämiskohta. Risteyskohdassa kohtaavat Mechelininkatu, Linnankoskenkatu, Topeliuksenkatu sekä Nordenskiöldinkatu. Näin ollen tonttiliittymän siirtäminen lähemmäksi risteystä ei ole järkevää, vaan se lähinnä hankaloittaisi tontille ajoa. Tontin pysäköintitarpeet on ratkaistu autohissin ja maanalaisen pysäköinnin avulla.

Osaksi ulkotilaa on myös hyödynnetty osin rakennuksen kattorakenteiden mahdollistamat tilat. Nämä tilat puolestaan antavat talon asukkaille sisäpihaakin yksityisemmät ulkoilumahdollisuudet. Lisäksi jokaisella asunnolla on oma yksityinen parveke.

Kuva 22. Havainnekuva sisäpihalta. (Rågård)

7.3 Pohjapiirrokset ja ratkaisut

Kuva 23. Kellarikerros. (Rågård)

Kellarikerros

Rakennuksen maanalainen kellarikerros sijoittuu rakennuksen- sekä osin pihakannen alle. Kellaritiloihin on sijoitettu asuntoihin kuuluvat varastotilat, pitkäaikaiset pyörä-, lastenvaunu- ja apuvälinevarastotilat. Lisäksi asukkaiden yhteiskäytössä oleva talopesula ja verstaatti sijaitsee kellarissa.

Kellarikerrokseen on myös sijoitettu rakennusta ja asumista palvelevat tekniset tilat. IV-Konehuone palvelee rakennuksen yleisiä-, yhteisiä-, teknisiä- ja kiinteistöhuollon tiloja sekä liikehuoneistoja. Asuntoihin on tarkoitettu asentaa huoneistokohtaiset IV-koneet. Asuntokohtaisilla IV-laitteilla on myös positiivista vaikutusta asumiseen. Jokainen asukas voi itse säätää asuntokohtaista laitetta tarpeidensa mukaan. Eri ikäisillä ja eri elämänvaiheissa olevilla asukkailla on myös eriävät tarpeet esim. lämmön suhteen. Myös asunnon sijainnilla rakennuksessa on vaikutusta säätömahdollisuuden tarpeellisuudelle.

Pihakannen alle on sijoitettu kuusitoista autopaikkaa.

1. kerros

Kaavamääräysten mukaisesti on rakennuksen ensimmäiseen kerrokseen sijoitettu liikehuoneistotilaa vähintään 130m². Lisäksi ensimmäisessä kerroksessa on asukkaita palvelevia yhteisiä tiloja. Jokaiselle porrashuoneelle on varattu omat ulkoiluvälinevarastot, jossa on myös

mahdollista pestä ja huoltaa välineitä. Lisäksi on kerroksen kerho- huone, työskentely- ja elokuvahuone, jotka palvelevat asukkaita, mikäli he haluavat esim. järjestää erilaisia tilaisuuksia tai käyttää tiloja yhteisenä olohuoneena. Ensimmäiseen kerrokseen on myös sijoitettu fyysistä hyvinvointia edistävää tilaa liikuntatilojen muodossa. Siellä on myös mahdollista esteettömästi vaihtaa urheiluvälineitä ja peseytyä. Liikuntatilat on mitoitettu sopivaksi huomioiden rakennuksen koko ja mahdolliset käyttäjämäärät. Yhteistilojen on tarkoitus lähtökohtaisesti palvella vain talon asukkaita, joita laskennallisesti rakennuksessa on noin 40-60.

Ensimmäinen kerros pyrkii myös olemaan toiminnoillaan vahvasti yhteydessä sisäpihan kanssa. Usein saatetaan sijoittaa esim. kuntosali kellariin tai korkealle kerrokseen, mutta tässä suunnitelmassa on tehty tietoinen valinta sijoittaa liikuntatilat pihatasoon. Pihatasolla sijoitettuna tilat voivat palvella välittömästi esim. ulkoilulenkiltä tulevaa loppuverryttely paikkana eikä siten hänellä ole tarvetta kulkea esim. rakennuksen läpi saavuttaakseen tiloja. Liikuntatilat mahdollistavat myös siten siirtymisen ulos, vaikka hedelmäpuiden alle joogaamaan. Myös yhteistilat on tarkoituksenmukaisesti sijoitettu ensimmäiseen kerrokseen, jolloin mahdollisten vierailijoiden ei tarvitse tulla rakennuksen varsinaisiin tiloihin. Lisäksi pyritään ratkaisun avulla tehostamaan sisäpihan päädyn käyttöä.

Kuva 24. 1. Kerros pohjapiirros. (Rågård)

Kuva 25. Kuntosali. (Rågård)

2. ja 3. kerros

Asuinkerrostalon toinen ja kolmas kerros on pyhitetty asumiselle, eikä kerroksissa ole siten yhteisiä tiloja. Rakennuksen kaikki asunnot on suunniteltu väljiksi, jotta asukkailla olisi mahdollisuus muokata asuntoa omakseen. Kun asukkaalla on mahdollisuus muokata asuntoa, on myös todennäköisempää, että hän viihtyy asunnossa, joka puolestaan lisää asukkaan hyvinvointia. Asuntojen suunnittelussa on myös pyritty pääsemään pois pelkistä neliönmallisista huoneista, tuoden hieman leikkisyyttä ja siten kokemisen kannalta erilaista ja omaleimaista tilaa. Tilojen mielenkiintoisuudellakin on myös vaikutusta hyvinvointiin.

Luonnonvalon hyödyntämistä on pyritty toteuttamaan rakennuksessa mm. sijoittamalla suurin osa makuuhuoneista rakennuksen varjoisammalle puolelle. Olohuone- ja keittiötilat ovat puolestaan pyritty sijoittamaan pääsääntöisesti huoneiston valoisammalle puolelle. Asuntojen ikkunat imitoivat ympärillä olevaa 1930-luvun asuinrakentamista. Ikkunat poikkeavat kuitenkin siten, että ne on tuotu lähemmäksi lattiatasoa ja ne ovat aavistuksen suurempia palvelukseksi näin paremmin näkymien luomisessa ja valon tuomisessa asuntoon.

Asunnot on pyritty tekemään mahdollisuuksien mukaan läpitalon asunnoiksi ja suuntaamaan näkymät ulos asunnosta vähintään kahteen ilmansuuntaan. Ainoastaan rakennuksen yksiöt eivät toteuta tätä. Myös

rakennuksen sisänäkymistä on pyritty tekemään vaihtelevan pitkiä ja helposti havainnollistettavia.

Jokaiselle talon asunnolle on suunniteltu oma lasitettu parveke. Parvekkeiden avulla lisätään asukkaiden mahdollisuutta päästä helposti ulos, myös silloin, jos asukkaalla on vaikeata liikkua.

Kuva 26. 2. (ja 3). kerros pohjapiirros. (Rågård)

Kuva 27. Havainnekuva asunnosta. (Rågård)

Kuva 28. 4. kerros pohjapiirros. (Rågård)

4. kerros

Neljännessä kerroksessa Topeliuksenkadun vastaiset asunnot toistavat samaa kaavaa kuin toisessa ja kolmannessa kerroksessa. Lisäksi kerrokseen on sijoitettu yhteistiloina esteettömät saunatilat, joihin on suunniteltu isompi oleskelutila, pukuhuone, wc sekä kaksi saunaa. Saunoiksi on suunniteltu tavanomainen sähkösauna sekä höyrysauna. Lisäksi saunatiloista pääsee ulos yhteiselle lähinnä saunoja varten tarkoitettulle terassialueelle, jossa voi vilvoitella ja rentoutua vaikkapa talon ulkopaljussa. Terassille on myös suunniteltu mahdollista ruokailutilaa.

Terassin keskelle on suunniteltu yhteistilaa, joka voi palvella ruokailutilana, työskentelytilana tai vaikka joogatilana aina asukkaiden tarpeiden mukaan. Terassin länsipääty on puolestaan varattu auringonottoa, rentoutumista ja pienviljelyä varten.

Saunatilojen ja terassitilojen on tarkoitus palvella erityisesti talon asukkaita. Sen alkuperäisenä ideana on siten toimia piha-aluetta selvästi yksityisempänä mutta asuntoja julkisempana tilana.

Kuva 29. 4. kerros terassi. (Rågård)

Kuva 30. 5. kerros pohjapiirros. (Rågård)

5. kerros

Viides ja rakennuksen ylin kerros on varattu asumista varten ja se noudattaa pitkälti samaa pohjaratkaisua toisen ja kolmannen kerroksen osalta. Poikkeuksen tekee kuitenkin länteen terassialuetta päin avautuva asunto, jossa on rakennuksen suurin yksityinen parveke.

Rakennuksen neljäs ja viides kerros ovat tarkoituksenmukaisesti muita kerroksia pienempiä. Näin on pyritty säilyttämään paremmin korttelin pienimittakaavaisuutta. Korttelin eteläisellä puolella Linnankoskenkadun ja Topeliuksenkadun kulmassa on ainoa korttelin kuusikerroksinen rakennus. Muut rakennukset ovat kolmi- tai nelikerroksisia. Myös tästä syystä rakennuksen Topeliuksenkadun suuntainen korkeusmaailma on pyritty luomaan porrastuksen omaisesti siten, että rakennukset ikään kuin nousevat Kirjailijanpuistosta kohti Nordenskiöldinkadun, Mechelininkadun ja Topeliuksenkadun merkittävää risteystä.

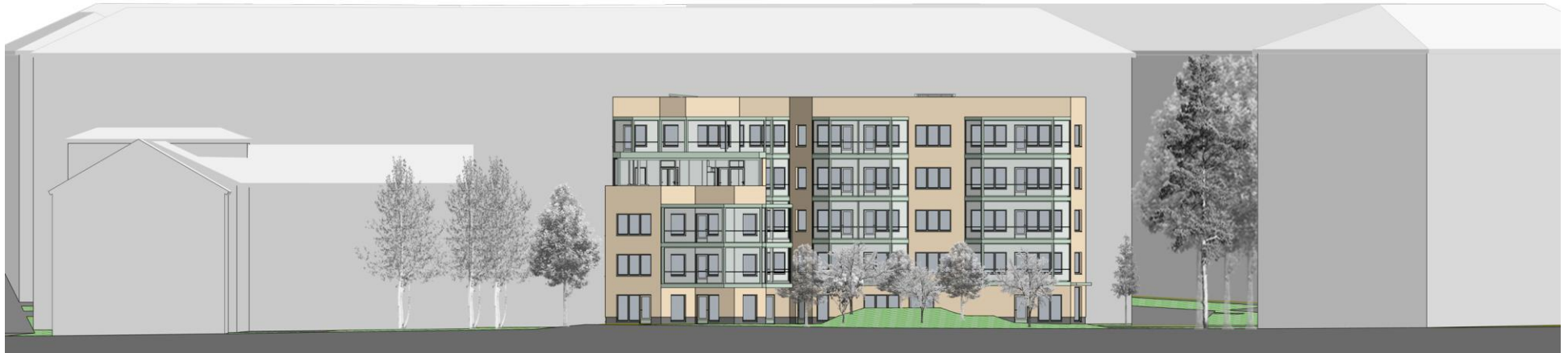
7.4 Julkisivut ja leikkaukset

Taka-Töölön rakennuskannasta noin 90% on rakentunut ennen 1960-lukua ja suunnittelualueen kortteli sekä lähinaapurusto on rakentunut lähes nykyiseen ulkoasuunsa jo 1940-luvun alkupuolella. Näin ollen valtaosa alueen rakennusten julkisivuista ovat massiivitiilirakenteisia ja näistä suurin osa ovat rapattuja. Rakennuksen julkisivut ovatkin saaneet inspiraationsa lähialueen ja 1930-luvun aikakauden rakennuksista. Julkisivut ovat rapattuja ja rakennuksen sokkeli on terastirapattu. Lipat, ikkunalaudat, lasitukset ja koristeet ovat ajan kanssa vihertävän värisiksi muuttuvaa kuparia. Ikkunat karmeineen ovat lakattua tammea.

Myös materiaaleilla on vaikutusta hyvinvointiin. Puu tuoksuu erityisesti uutena ja se kuluu ajansaatossa aivan eri tavalla kuin esim. muovinen pinta. Puusta tulee kuitenkin pitää huolta. Kupari tuo arvokkuutta ja se muuttuu ajan myötä myös rakennuksen mukana. Se luo siten rakennukselle aina hieman erilaisen ilmeen. Kun valitsee materiaalit huolella ja toteuttaa eri yksityiskohdat tarkasti, voi saada aikaiseksi jotakin kaunista, joka puolestaan heijastuu omalla tavalla hyvään mieleen ja hyvinvointiin.

Kuva 31. Havainnekuva sisäpihalta. (Rågård)

Kuva 32. Kortteli- ja rakennusleikkaus itään Topeliuksenkadulle päin. (Rågård)

Kuva 33. Kortteli- ja rakennusleikkaus länteen Valhallankadulle päin. (Rågård)

JULKISIVU POHJOISEEN

JULKISIVU LÄNTEEN

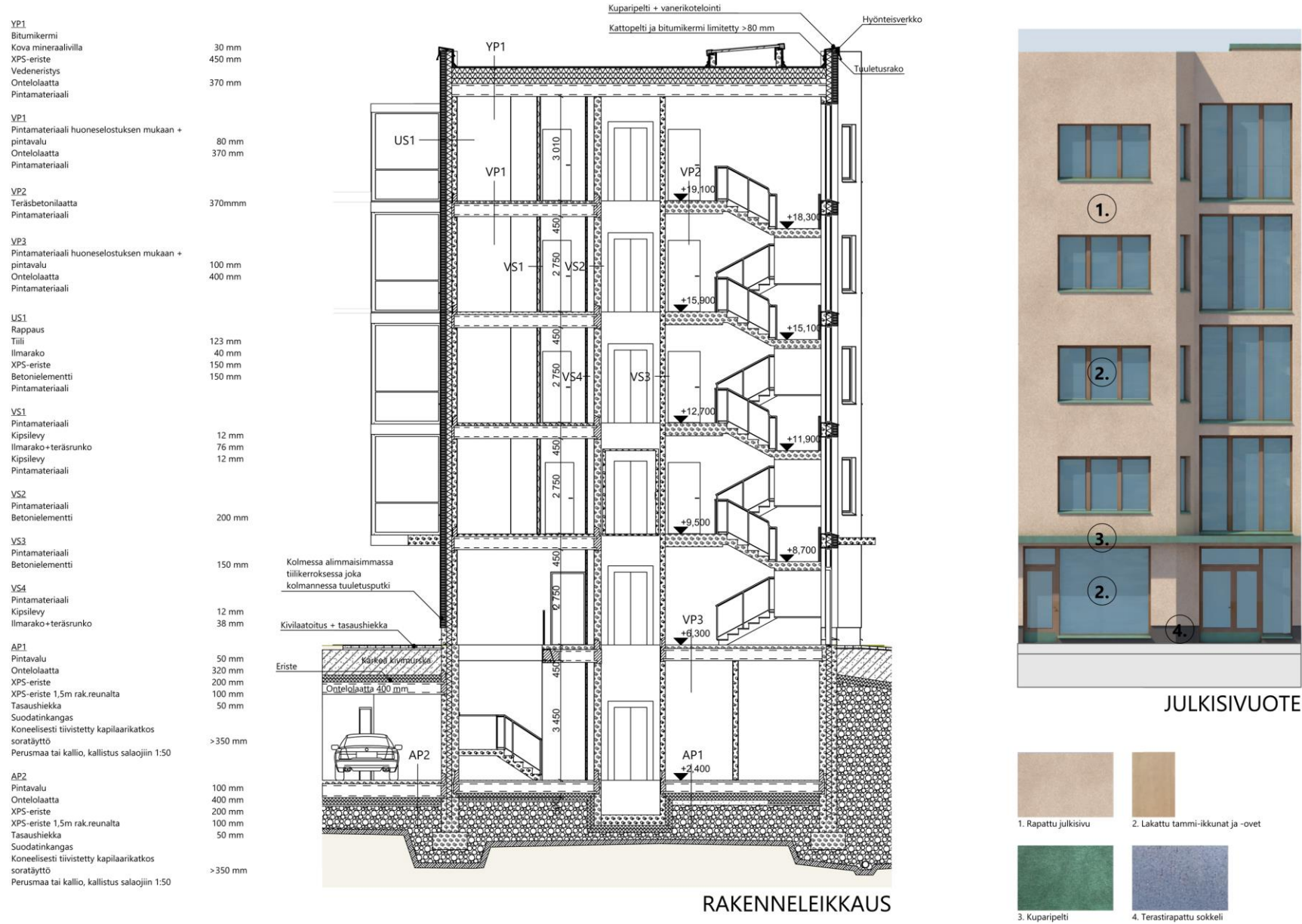

JULKISIVU ETELÄÄN

JULKISIVU ITÄÄN

Kuva 34. Julkisivut. (Rågård)

Kuva 35. Rakenneleikkaus ja julkisivuote. (Rågård)

8 Yhteenveto ja loppupäätelmät

Lähtökohtaisesti opinnäytetyössä tutkittiin mistä tekijöistä syntyy hyvinvointia kerrostaloasumisessa. Hyvinvointi käsitteenä osoittautui olevan huomattavasti laajempi ja monitahoisempi kuin työn alkumetreillä osasi kuvitella. Yhdeksi keskeiseksi osatekijäksi osoittautui kokemuksen merkitys. Etenkin tilojen, rakennusten ja alueiden esteettisyydellä sekä turvallisuudella oli varsin suuri merkitys hyvinvointiin.

Asunnoissa hyvinvointia syntyy riittävästä väljyydestä. Väljemässä asunnossa asukkaalla on mahdollisuus mm. muuttaa vapaammin kalustamisen avulla asuntoa omakseen. Väljemmät tilat asunnossa mahdollistavat myös enemmän toimintoja ja liikkumista. Liikkumisen merkitys asunnossa kasvaa ikääntyessä ja kun liikkuminen rajoittuu. Parvekkeet mahdollistavat osaltaan helpon pääsyn ulos tarvitsematta poistua omasta kodistaan. Runsaan luonnonvalon tuominen asuntoon lisää hyvinvointia varsinkin, jos sitä pystytään esim. kaihtimien avulla säätämään eri tilanteisiin sopivaksi. Asunnon näkymillä on myös merkitystä hyvinvoinnin kannalta. Näkymät ulos tulisi suunnata mieluiten vähintään kahteen ilmansuuntaan sekä mahdollistaa luontonäkymiä. Näin asukas voi paremmin seurata vuorokauden rytmiä ja vuodenaikojen muutoksia ja saamaan luonnosta positiivista tunnelmaa.

Yhteisöllisyydellä tai yhteenkuuluvuudella on myös merkitystä hyvinvoinnin kannalta. Yhteenkuuluvuutta asuinkerrostalon sisällä voidaan vahvistaa mm. yhteisillä tiloilla, toiminnoilla ja rakennuksen pienimittakaavaisuudella. Kun asuntoja ei ole valtavasti on myös helpompi tunnistaa naapurinsa ja siten mahdollisuus kohtaamisten yhteydessä tutustua heihin on todennäköisempää. Yhteiset tilat mahdollistavat osaltaan näitä kohtaamisia ja jopa voi lisätä yhdessä vietettyjä hetkiä tai tilaisuuksia. Kun ympäristö ja ympärillä olevat asukkaat muuttuvat tuiksi lisää se usein myös turvallisuuden tunnetta.

Tilaratkaisuilla voidaan vaikuttaa hyvinvointiin, suunnittelemalla sekä fyysistä että henkistä hyvinvointia palvelevia tiloja. Ihminen on kokonaisuus, jossa fyysinen hyvinvointi ruokkii henkistä hyvinvointia ja toisinpäin. Näin ollen tilaratkaisuissa voidaan vaikuttaa hyvinvointiin lisäämällä tiloja kuten liikuntaan-, musiikin kuunteluun-, lepoon-, hiljaisuuteen-, saunomiseen-, yhdessä olemiseen-, askartelu- ja verstastoimintaan varattuja tiloja. Lopuksi on hyvä todeta, että arkkitehtuurisuunnittelun avulla voidaan mahdollistaa hyvinvointia kerrostaloasumisessa.

Opinnäytetyössä en mielestäni onnistunut aivan asettamieni tavoitteiden mukaisesti. Olen kuitenkin olosuhteisiin nähden tyytyväinen siihen, mitä opin hyvinvoinnista ja arkkitehtuurista sekä niistä tuloksista ja suunnitteluratkaisuista, jotka onnistuivat saamaan aikaiseksi. Iso kiitos kuuluu perheelleni.

Lähteet

TEKSTILÄHTEET

ArchDaily. ArchDaily verkkosivut. <https://www.archdaily.com/85971/ad-classics-unite-d-habitation-le-corbusier>. Viitattu: 25.4.2020.

Bernstein, Ethan. Turban, Stephen. 2018. The impact of the 'open' workspace on human collaboration. rstb.royalsocietypublishing.org. Saatavissa: <http://dx.doi.org/10.1098/rstb.2017.0239>. Haettu: 12.2.2020

Carter, Rita. Aldridge, Susan. Page, Martyn. Parker, Steve. 2016. Aivot: Kuvitettu opas aivojen rakenteeseen, toimintaan ja häiriöihin. [Readme.fi](http://readme.fi), 2016 (alkuteos The Brain Book, 2009). ISBN 978-952-321-166-7

Detail. 2017. Best of DETAIL Landschaft Landscape. Institut für international Architektur-Dokumentation GmbH & Co. ISBN 978-3-95553-350-2

Docomomo. Docomomo Suomi Finland ry:n verkkosivut. <http://docomomo.fi/>. Viitattu: 9.1.2020

Hackzell, Kaija. Toppari, Kirsti. 1997. Töölöntullin molemmin puolin; Helsingin vanhoja kortteleita 5. Helsingin Sanomat. ISBN 951-97555-1-

Heinrich, Katie. Lee, Rebecca. Suminski, Richard. Regan, Gail. Reese-Smith, Jacqueline. Howard, Hugh. Haddock, Keith. Poston, Walker. Ahluwalia, Jasjit. 2007. Artikkel: Associations between the built environment and physical activity in public housing residents. *International Journal of Behavioral Nutrition and Physical Activity* 4, Article number: 56 (2007). 12.11.2007. <https://doi.org/10.1186/1479-5868-4-56>. Viitattu: 2.3.2020

Helminen, Matti. 2006. Helsingin kaupungin kaupunkitiedon lehti Kvartti. Verkkojulkaisu 1/2006. <https://www.hel.fi/hel2/tietokeskus/kvartti/2006/helminen.pdf>. Viitattu 17.3.2020

Helsingin kaupunki. 2020. Helsingin kaupunki; Kunnossapito, rakentaminen ja suunnittelu; Pyöräteiden rakentaminen. 10.1.2020. <https://www.hel.fi/helsinki/fi/kartat-ja-liikenne/pyoraily-ja-kavely/suunnittelu-rakentaminen-ja-kunnossapito/suunnittelu#rakentaminen>. Viitattu. 29.3.2020

Helsingin kaupunki. 2018. Helsinki alueittain 2017. Toim. Tikkanen, Tea. Verkkojulkaisu. ISSN 2323-4547.

<https://erikoiskirjastot.hel.fi/lib4/src?PBFORMTYPE=01002&TIT-LEID=47780&SQS=1:FIN:1:2:1:50::HTML&PL=0>.

Haettu: 19.12.2019.

Helsingin kaupunki asemakaavoitus. 2017. Topeliuksenkatu 16, Taka-Töölö kortteli 503 tontti 1, asemakaavan muutoksen selostus 21.11.2017. Verkkojulkaisu. https://kartta.hel.fi/helshares/kaavaselos-tus/ak12493_selostus.pdf. Haettu: 1.1.2020.

Helsingin kaupunki asemakaavoitus. 2019. Topeliuksenkatu 16, Taka-Töölö kortteli 503 tontti 1, asemakaava 13.12.2019. Verkkojulkaisu. <https://kartta.hel.fi/helshares/kaavapdf/12493.pdf>. Haettu: 1.1.2020.

Helsingin yleiskaava. 2016. Helsingin yleiskaava 2016, selostus. Verkkojulkaisu. https://www.hel.fi/hel2/ksv/liitteet/2018_kaava/YK_2016_Selostus_20160614_LISALEHDELLA.pdf. Haettu: 8.1.2020

Huttunen, Jussi. 2018. Terveysliikunta – kuntoa, terveyttä ja elämänlaatua. Lääkärikirja Duodecim verkkosivut. https://www.terveyskirjasto.fi/terveyskirjasto/tk.koti?p_artikkeli=dlk00934. Viitattu 13.2.2020

Jaskari, Kai. 2017. Artikkel: Ruotsissa 23 erityisen ongelmallista asuin- aluetta, Suomessa ei yhtään. 18.8.2017. Yle, alueuutiset, asuinalueet. <https://yle.fi/uutiset/3-9779632>. Viitattu: 24.2.2020

Kahelin, Mari. 2013. Adaptoitumisen paradoksi ja kokonaisvaltaisempi onnellisuus: Altruismin mahdollisuudet tulevaisuuden maailmassa. Pro gradu tutkielma. Itä-Suomen yliopisto. Saatavilla: https://epublications.uef.fi/pub/urn_nbn_fi_uef-20130081/. Haettu: 29.3.2020

Kalliokoski, Matti. Akkanen, Juha. Kauhanen Anna-Liina. Rautio, Paavo. Savolainen, Jaana. 2020. Artikkel: Pääkirjoitus: Uudelle tavalle asua on paljon tarvetta. 20.2.2020. Helsingin Sanomat, Pääkirjoitus. <https://nakoislehti.hs.fi/e5a89cf1-a214-45ee-a9c8-558244bf5de4/4>. Viitattu: 28.2.2020

Kempainen, Teemu. 2017. Disorder and insecurity in a residential context: A study focusing on Finnish suburban housing estates built in the 1960s and 1970s. 10.6.2017. Helsingin kaupunki, kaupunginkanslia, kaupunkitutkimus ja -tilastot. Verkkojulkaisu. ISBN 978-952-331-286-9. Saatavilla: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-331-286-9>. Haettu: 11.2.2020

Komulainen, Pasi. 2019. Helsingin Yliopisto, uutiset, artikkeli: Joka kolmas lähiöasukas kokee olevansa loukussa. 1.4.2019. Helsingin Yliopisto verkkosivut. https://www.helsinki.fi/fi/uutiset/hyvinvointiyhteiskunta/joka-kolmas-lahioasukas-kokee-olevansa-loukussa?fbclid=IwAR0MveX1e3Ekca1HUPqE3QWaWVgl7V6eqLqxCrUwXmObS_pUUX2j647osko. Viitattu 29.3.2020

Koskela, Hille. Nikunen, Heli. Schakir, Tülay. 2013. Valot varjot vaarat: Tutkimus valaistuksen merkityksestä turvallisuuden tunteeseen puisto- ja ulkoilualueilla. Helsingin kaupungin rakennusviraston julkaisu 2013:13. Verkkojulkaisu. ISBN 978-952-272-561-5. Saatavilla: www.hel.fi/julkaisut/valot_varjot_vaarat_raportti_mediumres_2013. Haettu: 30.3.2020

Kestilä, Laura. Karvonen, Sakari. 2019. Suomalaisten hyvinvointi 2018. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. Verkkojulkaisu. ISBN 978-952-343-256-7. Saatavilla: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-343-256-7>. Haettu 10.2.2020

Kotikatu 365. Kotikatu 365 verkkosivut. <https://www.kotikatu365.fi/>. Viitattu: 28.2.2020

Liiten, Marjukka. 2019. Artikkelit: Tutkimus: Pienten asuntojen buumiin liittyvät pelot osoittautuivat turhiksi, ainakin toistaiseksi. Helsingin sanomat: Talous 21.10.2019. Verkkojulkaisu. <https://www.hs.fi/talous/art-2000006280329.html>. Viitattu: 7.4.2020.

SRV. SRV verkkosivut. <https://www.srv.fi/>. Viitattu: 26.3.2020

Museovirasto. 2009a. Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt RKY, Taka-Töölön kerrostaloalue. Museoviraston verkkosivut. http://www.rky.fi/read/asp/r_kohde_det.aspx?KOHDE_ID=2001. Viitattu: 9.1.2020

Museovirasto. 2009b. Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt RKY, Etu-Töölön kaupunginosa. Museoviraston verkkosivut. http://www.rky.fi/read/asp/r_kohde_det.aspx?KOHDE_ID=1561. Viitattu: 17.3.2020

Münzel, Thomas. Gori Tommaso. Babisch, Wolfgang. Basner, Mathias. 2014. Cardiovascular effects of environmental noise exposure. European Heart Journal, Volume 35, Issue 13, 1 April 2014, Pages 829-836. ESC - European Society of Cardiology:n verkkojulkaisu. Saatavissa: <https://doi.org/10.1093/eurheartj/ehu030>. Haettu: 6.2.2020

Pihlajarinne, Noora. 2018. Rich & Orderly: The Role of Visual Complexity and Order in Intuitive Preference for Apartment Interiors. Väitöskirja. Tampereen teknillinen yliopisto. Saatavilla: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-15-4099-8>. Haettu: 13.12.2019

Piironen, Esa. 2016. Arkkitehtuurista On Architecture. Kirjakas. ISBN 952-5524-17-5

Reversible Destiny Foundation. Verkkosivut. <http://www.reversibledestiny.org/>. Viitattu: 24.4.2020

Rose, Charlie. Piano, Renzo. 2009. Verkkojulkaistu haastattelu 20.5.2009, 02:39. <https://charlirose.com/videos/12757>. Viitattu 28.1.2020

Rose, Charlie. Piano, Renzo. 2015. Verkkojulkaistu haastattelu 28.5.2015, 07:03 ja 33:57. <https://charlirose.com/videos/28141>. Viitattu 28.1.2020

RT 01-10993. 2010. Arkkitehtuurin teorian perusta. Rakennustieto Oy

RT 93-11134. 2013. Vanhusten palveluasuminen. Rakennustieto Oy.

Rönning, Oskar. 2019. Artikkel: Raitiovaunulinjoihin suunnitella isoja muutoksia Helsingissä: uusi rata Kampin ja Töölön läpi. 2.9.2019. Helsingin Sanomat, Kaupunki. <https://www.hs.fi/kaupunki/art-2000006224900.html>. Viitattu: 29.3.2020

Saarikangas, Kirsi. 2002. Asunnon muodonmuutoksia: Puhtauden esteetiikka ja sukupuoli modernissa arkkitehtuurissa. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura. ISBN 951-746-309-X

Savela, Mika. 2019a. Artikkel: Miten asua? 3-2019 Asuminen. Arkkitehtilehti. ISSN 0783-3660

Savela, Mika. 2019b. Artikkel: Studiolla Asuntoasian ajajat Kirsi Korhonen ja Mika Penttinen. 3-2019 Asuminen. Arkkitehtilehti. ISSN 0783-3660

Senaatti-kiinteistöt. 2014. Topeliuksenkatu 16 Rakennushistoriaselvitys 13.3.2014. Arkkitehtitoimisto ark-byroo. Verkojulkaisu. https://www.senaatti.fi/app/uploads/2017/09/2014_ark-byroo_Hki_Topeliuksenkatu16_RHS-1.pdf. Haettu: 13.9.2019

SIT 63-610044. 2007. Tilan valaistus. Rakennustieto Oy

Stemers, Koen. Velux Groupin julkaisu The Daylight Site. Artikkel: Architecture for well-being and health. <http://thedaylightsite.com/architecture-for-well-being-and-health/>. Viitattu: 22.4.2020

Suomen Aivosäätiö. Verkkosivut. <https://aivosaatio.fi/liikunta-edistaa-aivojen-virkeytta-ja-terveytta/>. Viitattu 13.2.2020

TEDGlobal. Treasure, Julian. 2009. The 4 ways sound affects us. Verkojulkaisu puhe 2009. https://www.ted.com/talks/julian_treasure_the_4_ways_sound_affects_us/up-next#t-101526. Viitattu: 12.2.2020

TEDGlobal. Treasure, Julian. 2012. Why architects need to use their ears puhe 2012. https://www.ted.com/talks/julian_treasure_why_architects_need_to_use_their_ears/up-next#t-62157. Viitattu: 12.2.2020

Tegel, Sanna. 2019. Artikkel: Villa Skeppet, rakennus ja koti. 3-2019 Asuminen. Arkkitehtilehti. ISSN 0783-3660

THL I. THL verkkosivut. <https://thl.fi/web/hyvinvointi-ja-terveys-erot/eriarvoisuus/keskeisia-kasitteita>. Viitattu: 23.1.2020

THL II. THL verkkosivut. <https://thl.fi/fi/web/hyvinvointi-ja-terveys-erot/eriarvoisuus/terveys/koettu-terveys>. Viitattu: 23.1.2020

THL III. THL verkkosivut. <https://thl.fi/fi/web/hyvinvointi-ja-terveys-erot/eriarvoisuus/hyvinvointi>. Viitattu: 23.1.2020

THL IV. THL verkkosivut. <https://thl.fi/web/toimintakyky/mita-toimintakyky-on>. Viitattu: 27.1.2020

Tilastokeskus. Tilastokeskus verkkosivut. <https://www.stat.fi/>. Viitattu 25.4.2020

Tuhkanen, Eeva-Maija. Artikkel: Miksi kaupunki tarvitsee puita? VYL – Viher- ympäristöliiton verkkosivut. <https://www.vyl.fi/alan-kehittaminen/teemavuodet-ja-kampanjat/puunhalausviikko/tietoa/miksi-kaupunki-tarvitsee-puita/>. Viitattu 7.4.2020.

Vainio Anneli. 2004. Kivunhallinta. Kustannus Oy Duodecim. ISBN 951-656-163-2

Valtavaara, Marjo. 2019. Artikkel: Kotimaa: Tarjolla helppoarki keski-luokan kommuunissa: Suomeen nousee nyt kaiken-ikäisten palvelu-taloja, joiden varustelu-taso muistuttaa hotellia. 26.5.2019. Helsingin Sanomat, Kotimaa. Verkojulkaisu. <https://www.hs.fi/kotimaa/art-2000006118834.html?fbclid=IwAR0h3YRr9wegoWGr9LbbJqfl7yDz6YxZvUb8lqi9fiAKXNfHO5K9QrC4m9g>. Viitattu: 28.2.2020

Vasama, Tanja. 2019. Tutkimus: Vähäinen päivänvalo saa viileän lämpötilan tuntumaan ikävämmältä. 28.10.2019. Helsingin Sanomat,

Tiede. <https://www.hs.fi/tiede/art-2000006288570.html>. Viitattu: 29.1.2020

Valli, Jemina. 2019. Käsityksiä arkkitehtuurista ja sen arvoista. Haastateltavina Finlandia-palkintoehdokkaista olleiden rakennusten tilaajia Diplomityö. Aalto-yliopisto, Taiteiden ja suunnittelun korkeakoulu, Arkkitehtuurin laitos.

KUALÄHTEET:

- Kuva 1. Marina Rågård
- Kuva 2. Lappset. Lappset verkkosivut. <https://www.lappset.com>. Haettu: 28.4.2020
- Kuvat 3-5. Marina Rågård
- Kuva 6. Saarikangas, Kirsi. 2002. Asunnon muodonmuutoksia: Puhtauden estetiikka ja sukupuoli modernissa arkkitehtuurissa. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura. ISBN 951-746-309-X
- Kuva 7. Kjisik, Henu. Charlotte, Nyholm. Sofia de Vocht. 2018. Donitseja muffineiksi. Harris-Kjisik Architects & Rakennustieto Oy. ISBN 978-952-267-255-1
- Kuva 8. Kotikatu 365. Kotikatu 365 verkkosivut. <https://www.kotikatu365.fi/>. Haettu: 28.2.2020
- Kuva 9. Rakennusteho. Esite. Oulun lipporannan yhteiset tilat. Saatavilla: <https://rakennusteho.fi/kohde/lipporannan-lahti-oulu/lisatiedot/>. Haettu 29.3.2020
- Kuva 10. Marina Rågård
- Kuvat 11-12. Reversible Destiny Foundation. Verkkosivut. <http://www.reversibledestiny.org/>. Haettu: 24.4.2020
- Kuva 13. Detail. 2017. Best of DETAIL Landschaft Landscape. Institut für international Architektur-Dokumentation GmbH & Co. ISBN 978-3-95553-350-2
- Kuva 14. Helsingin karttapalvelu. <https://kartta.hel.fi/>. Haettu 6.4.2020
- Kuva 15. Helsingin kaupunki; Tietokeskus. Tarinoiden Helsinki; Töölön asemakaava vuodelta 1906. www.hel.fi/hel2/Tietokeskus/julkaisut/pdf/tarinoidenhelsinki_6_toolonasemakaava.pdf. Haettu 9.4.2020
- Kuva 16. Helsingin kaupunki asemakaavoitus. 2019. Asemakaava 13.12.2019. Verkkajulkaisu. <https://kartta.hel.fi/helshares/kaavapdf/12493.pdf>. Haettu: 1.1.2020.
- Kuvat 17-18. Helsingin karttapalvelu. <https://kartta.hel.fi/>. Haettu 6.4.2020
- Kuva 19. Google maps
- Kuvat 20.-35. Marina Rågård

Liite 1, tehtävänanto

Metropolia Ammattikorkeakoulu

30.1.2020

Rakennusarkkitehtuuri TXR15S1

Opinnäytetyö TR00BZ67-3004, 15 op, ja

Projekti 12 TR00BZ52-3003, 10 op.

Marina Rågård

Ohjaajat: lehtori Jorma Lehtinen ja lehtori Kaisa Hyyti

OPINNÄYTETYÖN JA PROJEKTI 12 TEHTÄVÄNANTO

Tämä tehtävänannon on opiskelija itse laatinut opinnäytetyötä varten. Opinnäytetyö on osa rakennusarkkitehtuurin (AMK) tutkinto koulutuskokonaisuutta. Opinnäytetyön tavoitteena on mm. kehittää opiskelijaa ja osoittaa opiskelijan valmiudet toimia rakennusarkkitehtinä.

Koulutusohjelmassa on opinnäytetyöhön vahvasti liitetty, Projekti 12, suunnittelupainotteinen opinjakso. Näin on mahdollistettu opiskelijan opinnäytetyön tulosten esittäminen myös korkeatasoisena suunnitelmana. Tämä tehtävänanto käsittää näin ollen sekä opinnäytetyön, että projekti 12:sta, mutta eriteltynä toisistaan.

OPINNÄYTETYÖ, 15 op

Ammattikorkeakoulun asettamat osaamistavoitteet:

Ammattikorkeakoulututkinnon opinnäytetyön tavoitteena on kehittää ja osoittaa opiskelijan valmiuksia soveltaa tietojaan ja taitojaan opintoihin liittyvässä kehittämistehtävässä.

Metropolian AMK-tutkinnon opinnäytetyössä opiskelija oppii ja toteuttaa työelämäläheistä kehittämistyötä, joka perustuu tutkittuun tietoon ja muuhun näyttöön. Kehittämistyöllä tarkoitetaan oman ammatillisen osaamisen tai ammatillisten käytäntöjen kehittämistä.

Opinnäytetyön tehtyään opiskelija osaa

- tunnistaa työelämän ja oman alansa kehittämistarpeita tai ongelmakohtia ja suunnitella niihin ratkaisuja
- käyttää työnsä perustassa ja rajauksessa luotettavaa tietoa eri lähteistä
- soveltaa kehittämistyössään ammatillista osaamistaan sekä sopivia menetelmiä ja työtapoja
- toteuttaa työelämää, omaa alaa tai ammatillista osaamista hyödyttävän kehittämistehtävän itsenäisesti, vastuullisesti ja yhteistyössä muiden kanssa
- viestiä työnsä eri vaiheissa selkeästi, perustellusti ja havainnollisesti sekä vertaisyhteisölle että eri yleisöille
- raportoida työnsä tulokset, arvioida niitä ja tuoda esiin kehittämisehdotuksia tarkoituksenmukaisella tavalla kirjallisesti, suullisesti ja visuaalisesti

Ammattikorkeakoulun asettamat opinnäytetyön yleiset arviointikohteet:

Ammattialakohtainen osaaminen ja kehittäminen

- merkitys ammattialalle ja yhteys alan ammattikäytäntöihin
- ammattialan tietoperustan hyödyntäminen
- ammatillisen osaamisen kehittyminen ja kehittäminen
- työn sovellettavuus ammatillisessa toiminnassa

Käytetyt menetelmät ja työtavat sekä saadut tulokset

- luotettavuus ja eettisyys
- tarkoituksenmukaisuus ja innovatiivisuus
- tulosten käyttökelpoisuus
- opinnäytetyö- ja kehittämisprosessin hallinta

Viestinnällinen ja ilmaisullinen osaaminen

- rakenne ja muoto
- yleiskielen ja ammattikielen käytänteet
- ilmaisun kohdentaminen, selkeys ja johdonmukaisuus
- kriittisyys, analyttisyys ja reflektiivisyys
- argumentointi ja lähteiden käyttö

Suorittaminen:

- Työ suoritetaan yksilötyönä
- Työ tulee suorittaa ohjatusti pienryhmäohjauksessa
- Opiskelijan tulee osallistua ja esittää oma työ sovitussa palautetilaisuuksissa ja seminaaritilaisuuksissa
- Opiskelijan tulee toimia tutkivana opiskelijana, jossa hän on aktiivisessa roolissa sekä suunnittelun, että tiedonhankinnassa

Tutkielman lähtökohdat:

Tämän opinnäytetyön tehtävänä on selvittää miten arkkitehtuurisuunnittelulla voi vaikuttaa ihmisen terveyteen ja hyvinvointiin. Työssä tulee selvittää ihmisen terveyteen ja hyvinvointiin vaikuttavat asiat, sekä miten asuinkerrostalo voi arkkitehtuurin ja eri tilojen kautta palvella asukasta mahdollisimman hyvin. Lähtökohtaisesti tarkoitus on keskittyä hyvinvointiin liittyviin ratkaisuihin, unohtamatta täysin kustannuksiin vaikuttavia tekijöitä.

Tutkielmaan kuuluu myös valitun suunnittelupaikan analysointi, jossa on tarkoitus selvittää mm. rakennuspaikan soveltuvuus. Suunnitteluosuudessa suunnitellaan asuinkerrostalo, jossa pyritään esittämään tutkielman tuloksia suunnitteluratkaisuin. Suunnitteluosuuden laajuus on projekti 12:sta opinnäytetyöhön vahvan liittymisen myötä laaja ja suunnittelu on tarkoitus viedä detajitasolle saakka.

Tutkielman tavoite:

Työn tavoitteena on luoda tiivis informaatiopaketti asioista, jotka vaikuttavat asuinkerrostalossa ihmisen hyvinvointiin. Tutkimustyön tulokset tulee kirjallisen selvityksen lisäksi esittää suunnitelman muodossa.

PROJEKTI 12, 10 op**Ammattikorkeakoulun asettamat opintojakson osaamistavoitteet:**

Opiskelija toteuttaa suunnittelemansa ja hyväksytyt projektin, joka liittyy oleellisena osana opin- näytetyöhön. Projektin tavoitteena on kehittää ja osoittaa opiskelijan valmiuksia soveltaa tietojaan ja taitojaan ammattiopintoihin liittyvässä käytännön asiantuntijatehtävässä. Projektissa opiskelija osoittaa osaavansa arkkitehtisuunnittelun ammattimaisella tasolla.

Suorittaminen:

- Työ suoritetaan yksilötyönä
- Työ tulee suorittaa ohjatusti pienryhmäohjauksessa
- Opiskelijan tulee osallistua ja esittää oma työ sovituisissa palautetilaisuuksissa ja seminaa- ritilaisuuksissa
- Opiskelijan tulee toimia tutkivana opiskelijana, jossa hän on aktiivisessa roolissa sekä suunnittelun, että tiedonhankinnassa

Suunnittelun lähtökohdat:

Suunnitelma on tarkoitus toteuttaa Helsingin Taka-Töölöön, Topeliuksenkatu 16:sta. Tarkoitus on suunnitella asuinkerrostalo entisen svenska social och kommunalhögskolanin koulurakennuksen tilalle. Soc&Kom:in rakennus on uuden 12.13.2019 lainvoimaisen asemakaavan mukaan tarkoitus purkaa ja uusi asemakaava mahdollistaa 5170 k-m² asuinrakentamisen liiketiloineen.

Taka-Töölö on kulttuurihistoriallisesti, rakennustaiteellisesti ja maisemakulttuurin kannalta mer- kittävää kerrostalovaltaista aluetta. Taka-Töölö muodostaa Suomen suurimman yhtenäisen 1930- luvun asuinkerrostalo-kortteli alueen. Docomomo-järjestö on listannut Taka-Töölön alueen suo- malaisen modernismin merkkiteosvalikoimaan. Taka-Töölön voisi sanoa olevan varsin keskeinen ja merkityksellinen alue Helsingissä, jossa asumisen lisäksi alueella on mm. kulttuuri- ja urheilu- toimintaa. Taka-Töölössä sijaitsee mm. olympiastadion, uimastadion, jalkapallostadion, soutusta- dion, jäähalli, ooppera, raitiovaunuhallit, tapaturmakeskus ja sairaala-alueet, merkittäviä puisto- alueita, kirkko, vanha kasarmialue, uimahalli sekä kisahalli.

Taka-Töölö vaikuttaa keskeisen sijaintinsa ja laaja-alaisesti palveluita tarjoavana alueena erinomi- selta alueelta sijoittaa hyvinvointiin keskittyvä asuinkerrostalo. Vaikkakin ennalta vaikuttaa siltä, että alue soveltuu hyvin suunnitelman toteutuspaikaksi, tulee alue analysoida riittävän laaja-alai- sesti ilman ennakkoluuloja.

Suunnittelutyön tehtävänä tulee suunnitella asuinkerrostalo piha-alueineen. Suunnittelussa on huomioitava voimassa olevat kaavamääräykset sekä suunnitteluun oleellisesti vaikuttavat raken- tamismääräykset. Asuinkerrostalon tilaratkaisut ja arkkitehtoninen ilme ym. tulee pitkälti pohjau- tua yhdistelmään, jossa huomioidaan kaavat ja määräykset, mutta myös paikan henki, alueanalyysi- sin sekä tutkielman tuomat tulokset.

OPINNÄYTETYÖ JA PROJEKTI 12 YHTEISET ASIAT**Tuotettava aineisto:**

- Tutkielma
- Selostus
- Sijaintipiirros 1:1000
- Pihapiirros 1:200
- Alueleikkaus koko korttelista 1:200 tai 1:500
- Pohjapiirrokset 1:200 (kellari, maantasokerros, tyyppikerros/kerrokset, kattokerros)
- Julkisivupiirrokset 1:200
- Julkisivuote ja rakenneleikkaus 1:50
- Havainnekuvia
- Pienoismalli tai sähköinen valkomalli
- Artikkelit (=kypsyysnäyte)

Projekti 12 esitellään viidellä 700x1000mm pystysuuntaisella planssilla. Plansseja ei tarvitse tulostaa seminaariesitystä varten vallitsevan covid-19 pandemian takia. Planssit palautetaan erikseen sähköisesti projekti 12 työtilaan.

Tutkielmaan sisällytetään liitteenä tämä tehtävänanto sekä suunnitelmasta tuotetut planssipiennökset.

Työn palautus:

Kaikki opinnäytetyöhön liittyvä materiaalit palautetaan OMA:n työtiloihin.

Lopullisen materiaalin palautus on 4.5.2020.

Työn esittely:

Työtä esitetään pienryhmätilaisuuksissa, väliseminaaritalaisuuksissa sekä virallisessa seminaaritalaisuudessa, joka järjestetään 13-15.5.2020. Seminaaritalaisuuden esityksen kesto on 20 min.

Suunnitelma esitetään viidellä pystysuuntaisella, 700x1000mm kokoisilla, plansseilla, sekä planssipiennöksinä opinnäytetyön liitteenä.

Liite 2, planssarjan pienennökset

HYVINVOINTIA TAKA-TÖÖLÖN ASUINKERROSTALOSSA

HAVAINNEKUVA TOPELIUKSENKADULTA

HYVINVOINTIA TAKA-TÖÖLÖN ASUINKERROSTALOSSA - on opinnäytetyön tutkimusosuuden tuottamien tulosten perusteella suunniteltu asuinkerrostalo. Suunnitteluratkaisun tavoitteena on mahdollistaa rakennuksen asukkaiden hyvinvointi.

Suunnittelualue sijaitsee Helsingin Taka-Töölön kaupunginosassa, Topeliuksenkatu 16:ssa. Taka-Töölö on kulttuurihistoriallisesti, rakennustaiteellisesti ja maisemakulttuurin kannalta merkittävää aluetta. Valtaosa Taka-Töölöstä muodostaakin Suomen suurimman yhtenäisen 1930-luvun asuinkerrostalo korttelialueen.

Suunniteltavalla tontilla sijaitsee tällä hetkellä Svenska social- och kommunalhögskolanin entinen koulurakennus, joka on tarkoitettu uuden asemakavan mukaan purkaa. Uusi asemakaava pyrkii samalla mahdollistamaan kaupungin strategisia tavoitteita ja vahvistamaan alueen tunnistettavaa identiteettiä.

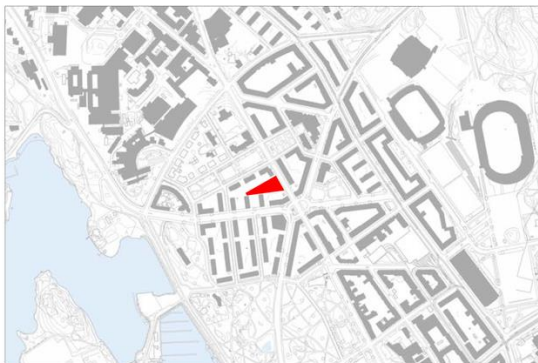
Pääkaupungin suhteellisen keskeiseen sijaintiin nähden on Taka-Töölö varsin vihreää asuinalueita. Taka-Töölössä on laajat puisto-, viher- ja ulkoilualueet, jotka palvelevat alueen asukkaiden hyvinvointia mm. saavutettavuutensa ja esteettisyytensä ansiosta.

Palvelutarjonnan kannalta on Taka-Töölö erittäin monipuolista aluetta. Siellä on erittäin laajat urheilumahdollisuudet mm. jäähalliin, jalkapallokenttiin, uimastadionin, kuntosalien, monitoimihallin, melonta- ja ulkoilumahdollisuuksien kautta. Alueen muita palveluita ovat mm. ruotsin- ja suomenkieliset koulut sekä päivähoitopaikat, kirjasto, ooppera, museo, hotelleja, sairaaloita, terveysasema, neuvola, elokuvateatteri, tori, ravintoloita, posti, vähittäistavarakauppoja sekä monia muita liikkeitä ja palveluita. Suurin osa alueen palveluista tukevat hyvin asuinkerrostalon hyvinvoinnin konseptia.

Suunnitteluratkaisussa on pyritty luomaan harmoninen kokonaisuus, joka ulkoasultaan pyrkii sulautumaan sopivasti ympäristönsä materiaalivalinnoin ja rakennusmassan koon puolesta. Suunnittelussa on erityisesti kiinnitetty huomiota hyvinvointia mahdollistaviin ratkaisuihin sekä ulko- että sisätilojen suhteeseen.

Rakennuksen suurempi massa on sijoitettu Topeliuksenkadun myötäisesti, vähentämään pihalle kulkeutuvaa liikenteen melua. Samalla massa on porrastettu sopimaan viereisten neljä- ja kuusikerroksisten rakennusten kanssa. Sisäpihan massa noudattaa puolestaan korttelialueen länsipuolta, jossa on matampaa rakennuskantaa.

Rakennuksen massan sijoittamisen avulla on myös mahdollistettu kahden hieman erityyppisen pihan luominen sekä riittävän luonnonvalon saaminen sekä piha-alueelle että asuntoihin.

RAKEISUUSKARTTA 1:5000

SIJAINTIPIIRROS 1:1000

KORTTELI LEIKKAUS 1:200

HAVAINNEKUVA SISÄPIHASTA

PIHA JA 1. KERROS POHJAPIIRROS 1:200

PIHASUUNNITELMA

Luonnonläheisyys, näkymät, äänimaailmat ja hyvä meluntorjunta lisäävät hyvinvointia. Esteettisesti kaunis ja turvalliseksi koettu ympäristö sekä liikuntamahdollisuuksien läsnäolo lisää fyysistä aktiivisuutta.

Rakennuksen massan muodon ja sijoittamisen avulla on pyritty luomaan kaksi hieman erityyppistä piha-alueita. Rauhallisemman hedelmäpuu puutarha-alueen sekä toiminnallisemman piha-alueen korttelin sydämeen. Suunnitelman avulla on pyritty tuomaan rauhallisempaa vehreää maisemaa asuntojen näkyväksi ja äänimaailmaksi. Sijoittamalla toiminnallisemman piha-alueen tontin pätyyn pyrkii se osaltaan rajaamaan pihan selkeästi ja varmistamaan koko tontin hyödyntämisen. Pihan toiminnot ovat valikoituneet hyvinvointiin perustuen, sekä jokaiselle jotakin ajatuksella. Pihan toimintoinnoissa on tilaa leikeille, yhteistä pienviljelystoimintaa, grillikatos ja ruokailumahdollisuus, urheiluvälineitä sekä rentoutumiseen varattua tilaa.

1. KERROS

Rakennuksen ensimmäisen kerroksen toimintojen avulla rakennus pyrkii olemaan vahvasti yhteydessä piha-alueiden kanssa. Ensimmäiseen kerrokseen on sijoitettu siten mm. yhteinen liikuntasali, yhteistilat, ulkoiluvälinevarastot sekä liikehuoneistot.

KELLARIKERROS

Rakennuksen maanalainen kellarikerros sijoittuu rakennuksen- sekä osittain pihakannen alle. Kellaritiloihin on sijoitettu asuntoihin kuuluvat varastotilat, pitkäaikaiset pyörä-, lastenvaunu- ja apuvälinevarastotilat. Lisäksi asukkaiden yhteiskäytössä oleva talopesula ja verstaatti sijaitsee kellarissa. Kellarikerrokseen on myös sijoitettu rakennusta ja asumista palvelevat tekniset tilat. Pihakannen alle on sijoitettu autopaikat.

KELLARIKERROS POHJAPIIRROS 1:200

HAVAINNEKUVA

2. JA 3. KERROS

Asuinkerrostalon toinen ja kolmas kerros on pyhitetty asumiselle, eikä kerroksissa ole siten yhteisiä tiloja. Rakennuksen kaikki asunnot on suunniteltu väljiksi, jotta asukkailla olisi mahdollisuus muokata asuntoa omakseen. Kun asukkaalla on mahdollisuus muokata asuntoa, on myös todennäköisempää, että hän viihtyy asunnossa, joka puolestaan lisää asukkaan hyvinvointia. Asuntojen suunnittelussa on myös pyritty pääsemään pois pelkistä neliömallisista huoneista, tuoden hieman leikkisyyttä ja siten kokemisen kannalta erilaista ja omaleimaista tilaa. Tilojen mielenkiintoisuudellakin on myös vaikutusta hyvinvointiin.

Asunnot on pyritty tekemään mahdollisuuksien mukaan läpitalonasunnoiksi ja suuntaamaan näkymät ulos asunnosta vähintään kahteen ilmansuuntaan. Ainoastaan rakennuksen yksöt eivät toteuta tätä. Myös rakennuksen sisänäkymistä on pyritty tekemään vaihtelevan pitkiä ja helposti havainnollistettavia.

Jokaiselle talon asunnolle on suunniteltu oma lasitettu parveke. Parvekkeiden avulla lisätään asukkaiden mahdollisuutta päästä helposti ulos, myös silloin, jos asukkaalla on vaikeata liikua.

4. KERROS

Neijännessä kerroksessa Topeliuksenkadun vastaiset asunnot toistavat samaa kaavaa kuin toisessa ja kolmannessa kerroksessa. Lisäksi kerrokseen on sijoitettu yhteistiloina saunatilat, joihin on suunniteltu isompi oleskelutila, pukuhuone sekä inva-mitoitettu wc ja saunatilat. Saunoiksi on suunniteltu tavanomainen sähkösauna sekä höyrysauna. Lisäksi saunatiloista pääsee ulos yhteiselle terassialueelle. Terrasin keskelle on suunniteltu yhteistilaa, joka voi palvella ruokailutilana, työskentelytilana tai vaikka joogatilana aina asukkaiden tarpeiden mukaan. Terrasin länsipääty on puolestaan varattu auringonottoa, rentoutumista ja pienviljelyä varten.

5. KERROS

Viides ja rakennuksen ylin kerros on varattu asumista varten ja se noudattaa pitkälti samaa pohjaratkaisua kuin toinen ja kolmas kerros.

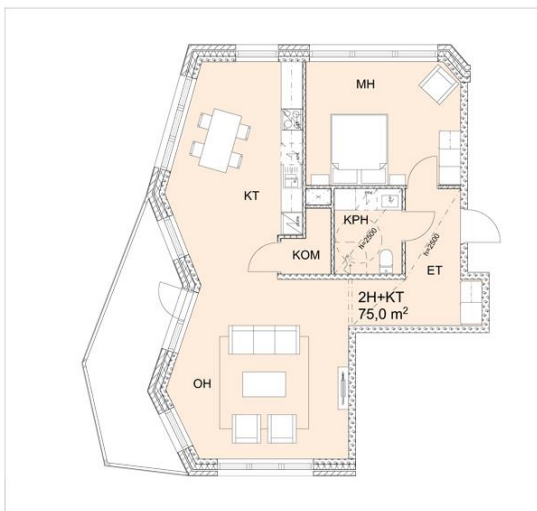
2. (JA 3.) KERROS POHJAPIIRROS 1:200

4. KERROS POHJAPIIRROS 1:200

5. KERROS POHJAPIIRROS 1:200

2H+KT ASUNTOPOHJAPIIRROS 1:50

ASUNNOT		
1H+KT	6 kpl	28,5-31 m ²
2H+KT	6 kpl	70-75 m ²
3H+KT	9 kpl	84-84,5 m ²
4H+KT	4 kpl	103,5 m ²

YHTEISTILAT	
Saunatilat	72,5 m ²
Yhteistila 4. kerros	26,5 m ²
Liikuntatilat	68,5 m ²
Yhteistilat 1. kerros	90,0 m ²
Verstastila	26,5 m ²
Talopesula	27,5 m ²

LIIKEHUONEISTOT	
2 kpl	76-105 m ²

LAAJUUSTIEDOT	
Kerrosala	3 340 m ²
Huoneistoala	1 742 m ²
Yhteiskäyttötilat	311,5 m ²
Liiketilat	181 m ²
Autohalli	579 m ²
Varastotilat	284 m ²
Kiinteistöhuollon tilat	26 m ²

HAVAINNEKUVA TERRASSISTA

JULKISIVUT

Taka-Töölön rakennuskannasta noin 90% on rakennettu ennen 1960-lukua ja suunnittelualueen kortteli sekä lähinaapurusto on rakennettu lähes nykyiseen ulkoasuunsa jo 1940-luvun alkupuolella. Näin ollen valtaosa alueen rakennusten julkisivuista ovat massiivitiili-rakenteisia ja näistä suurin osa ovat rapattuja. Rakennuksen julkisivut ovatkin saaneet inspiraationsa lähialueen ja 1930-luvun aika-kauden rakennuksista.

Julkisivut ovat rapattuja ja rakennuksen sokkeli on terastirapattu. Lipat, ikkunalaudat, lasitukset ja koristeet ovat ajan kanssa vihertävän väriksi muuttuvaa kuparia. Ikkunat karmenteineen ovat lakattua tammea.

HAVAINNEKUVA LIIKUNTATILASTA

JULKISIVU LÄNTEEN JA YMPÄRÖIVÄÄ RAKENNUSKANTAA 1:200

JULKISIVU POHJOISEN 1:200

JULKISIVU LÄNTEEN 1:200

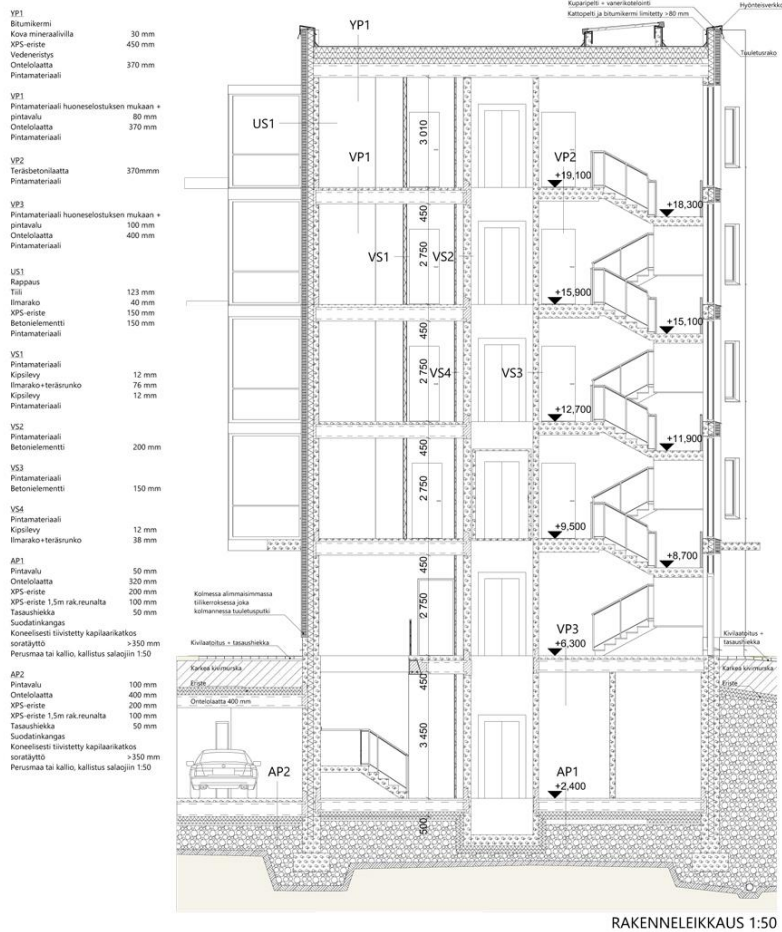
JULKISIVU ETELÄN 1:200

JULKISIVU ITÄÄN 1:200

HAVAINNEKUVA SISÄPIHASTA

JULKISIVUOTE

